

Guia De Corresponsabilitat

La corresponsabilitat també s'ensenyà

2

La corresponsabilitat també s'ensenyà | Organització de Dones dels STES-I

Edita: Organització de Dones de la Confederació Intersindical i Organització de Dones de STES - Intersindical - STEI Intersindical

Disseny i maquetació: Àrea de Publicaciones de Confederación Intersindical

Disseny català: Escola de Formació i Mitjans Didàctics - STEI Intersindical

Elaborada per: Fermina Bardón Álvarez, Àngels Cardona Palmer, Delfina de Poo Peña, Inmaculada Gimeno Mengual, Mari Luz González Rodríguez, Francisca López García, Pura Sánchez Sánchez, Margarita Trasancos Bimendi y Rosa Zafra Lizcano

Patrocina: Instituto de la Mujer (Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Madrid, 2013)

Guia De Corresponsabilitat

Introducció i justificació de la guia [5]

Glossari de termes [11]

Objectius [19]

Competències bàsiques [21]

Indicadors de corresponsabilitat [25]

Proposta d'activitats per a desenvolupar a l'aula [29]

Proposta d'activitats per a desenvolupar a casa amb la família [37]

Proposta d'activitats per a desenvolupar en el centre educatiu [45]

Bibliografia i recursos [51]

Annex I [52]

Enquesta a les famílies [53]

4

La corresponsabilitat també s'ensenyà | Organització de Dones dels STES-I

Introducció i justificació de la nostra guia

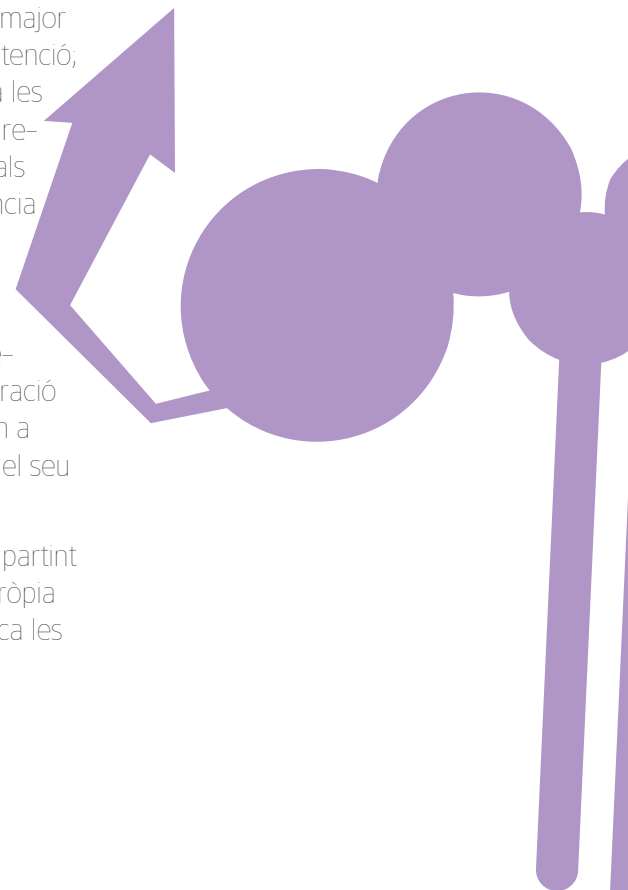
Amigues i amics, l'Organització de Dones de l'STEI Intersindical en col·laboració amb l'"Instituto de la Mujer", us presentam la següent Guia de Corresponsabilitat amb la il·lusió i el convenciment que educar en la corresponsabilitat és un pilar clau i necessari en l'avanç i consecució de la igualtat entre dones i homes en la nostra societat.

Elaboram aquest material didàctic amb la finalitat de conscienciar sobre la necessitat i el benefici general que suposa aplicar la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i escolar.

Totes i tots som éssers complexos, diversos i complets que tenim un important potencial de transformació i actuació sobre el mitjà que ens envolta, possibilitant que aquest sigui més just, equitatiu i integrador de les capacitats individuals, sense distinció de gènere, bandejant prejudicis culturals que històricament ens han mantingut en àmbits de responsabilitat separats i erronis.

Entre allò desitjable per bo i just i la realitat de cada dia, hi ha una distància que se segueix mantenint i que perjudica el conjunt de la societat. L'organització familiar és avui inequívocament diferent de la considerada tradicionalment. Els seus integrants són variats, diversos, plurals i les seves ocupacions, aspiracions i espais també. Però mantenen en comú el continuar essent al lloc en el qual esperam que s'exerceixi la cura i l'afecte dels seus components. Les dones ens hem preparat, i desenvolupam treballs en l'espai públic al costat dels homes, l'edat de la nostra població és cada vegada major i conseqüentment també el seu grau de dependència i de necessitat d'atenció; la baixa natalitat condicionada per la dificultat per conciliar i respondre a les seves necessitats es converteix en un problema econòmic i social, que preocupa tots els governs, amb l'afegit del descens de les cobertures socials implantades pels moments de crisi. Davant aquestes novetats, l'experiència i les dades ens mostren que les tasques i responsabilitats de la llar i la família continuen essent assumides per les dones en la seva majoria, mantenint estructures d'organització familiar i social no vàlides ni concordes amb el progrés i les aspiracions d'una societat global i justa. Retenen la dona en el tradicional paper d'agent cuidador, sense cap remuneració monetària, que ha de duplicar la seva jornada, establint una barrera com a potencial treballadora en el mercat laboral i que alhora allunya l'home del seu desenvolupament íntegre com a pare, fill i ésser autònom i responsable.

Per això en aquesta Guia combinam teoria i praxi, de tal manera que partint del concepte de corresponsabilitat, pugueu reflexionar sobre la vostra pròpia implicació i valorar els beneficis que suposa per a tothom dur a la pràctica les diferents actuacions que us proposam.

Opinió versus realitat

Per què és necessària una guia de corresponsabilitat?

La corresponsabilitat és el repartiment equilibrat de les tasques domèstiques i de les responsabilitats familiars, tals com la seva organització, la cura, l'educació i l'afecte de persones dependents dins de la llar, amb la finalitat de distribuir de manera justa els temps de vida de dones i homes.

Abans d'obrir aquesta guia, molts i moltes de vosaltres, podríeu fer-vos ressò dels comentaris habituals que se solen sentir quan es tracta el tema de la igualtat i la corresponsabilitat entre dones i homes: *"La discriminació era d'un altre temps, avui tots tenim les mateixes oportunitats", "Per descomptat que "ajud" a la meva dona a casa, jo no som d'aquests", "És que a elles els va millor, jo encara no he entès com separar la roba per colors", "El meu company ho intenta, però al final, he de ser jo la que posi ordre en tot".* Són aquests comentaris del dia a dia, els que afecten homes i dones i que estan marcats i gravats per la força del costum. Enfront d'aquestes manifestacions subjectives i generalitzades, seran les dades objectives de l'estadística les que ens mostrin, que en aquest moment no és equitatiu el repartiment de tasques i responsabilitats en l'àmbit privat de la llar, i serà a partir de l'observació de la realitat i un nou plantejament i conscienciament en l'àmbit educatiu i familiar com aconseguirem la Corresponsabilitat.

Qui s'ocupa de les persones més petites?

PERMISOS PER MATERNITAT								
	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Total permisos maternitat	324.405	332.557	340.512	359.160	331.642	322.600	299.605	282.080
% Dones	98,21	98,25	98,32	98,45	98,43	98,36	98,24	98,37

Les dades ens mostren com han crescut els permisos de maternitat entre el 2004 i el 2011. Quan neix un infant, la llei possibilita un permís de maternitat de 16 setmanes que amb l'excepció de les primeres quatre després del part, privatives de la mare, poden ser gaudides per la mare o pel pare indistintament, essent aquest permís retribuït i computable a l'efecte de jubilació, antiguitat i drets passius. Veiem, que encara que hi ha un descens entre aquests períodes (2004-2011) del 0,16 % en el nombre de dones que l'utilitzen, es dona conseqüentment un augment proporcional d'àvies o d'altres familiars que assumeixen la cura. Les taxes de dones que demanen aquest permís continua essent superior al 98%, la qual cosa implica que sols l'1,79% dels homes l'executen. Això significa que el 2011 han estat 318.598 dones enfront de 5.807 homes. És una millora, però no indica corresponsabilitat.

I després dels 6 primers mesos, qui prioritza la dedicació al fill o filla a la dedicació professional?

EXCEDÈNCIES PER CURA DE FILLES I DE FILLS												
Any	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Total	34.128	34.818	33.942	28.724	32.983	20.225	18.942	16.963	13.879	12.694	10.163	8.339
% mares	93,80	95,48	95,90	94,40	94,06	95,33	95,23	96,34	96,38	96,16	96,43	96,02

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

A les 16 setmanes de vida, la llei contempla l'excedència per a la cura del fill o filla, fins que tenguin (3 anys)*. Aquest permís no és retribuit, però comptabilitza a l'efecte de jubilació, antiguitat i classes passives, i pot ser gaudit pel pare o la mare indistintament. Les dades ens mostren que hi ha hagut un important avanç en el nombre de pares que el sol·licita, un 3,28% més el 2011 que el 2000, però les sol·licitants majoritàries són les mares en un 93,80% dels casos. Les dades mostren millora, però no són corresponsables.

**I DE LES PERSONES QUE SÓN DEPENDENTS,
els malalts, les persones majors i familiars...,
qui n'assumeix la cura?**

EXCEDÈNCIES PER CURA DE PERSONES DEPENDENTS					
Any	2011	2010	2009	2008	2007
Ambdós sexes	6.202	6.136	5.302	3.314	640
% mares	85,07	84,89	85,52	73,78	82,34

A les dades, sobre qui assumeix aquesta responsabilitat, hi hem d'afegir que de les persones ocupades a temps parcial, el 96,77% són dones que redueixen la seva jornada per cura d'infants o persones adultes malaltes incapacitades o majors. Aquesta dada tampoc no és corresponsable.

PERSONES OCUPADES A TEMPS PARCIAL PER MOTIU DE LA JORNADA PARCIAL

	Anys	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
	Total	2.458,5	2.474,5	2.470,7	2.479,0	2.383,1	2.373,6	2.315,3
Ambdós sexes	Seguir cursos d'ensenyament o formació	153,4	190,7	212,4	278,1	281,9	307,8	300,7
	Malaltia o incapacitat pròpia	28,0	30,3	38,9	41,6	39,6	46,5	36,6
	Cura d'infants o persones adultes malaltes, incapacitades o majors	297,6	299,4	330,7	370,0	347,5	313,0	320,4
	Altres obligacions familiars o personals	150,6	180,0	213,3	238,1	305,5	261,8	245,8
	No haver pogut trobar treball de jornada completa	1.351,4	1.268,0	1.131,8	947,8	737,2	778,9	725,8
	No voler treball de jornada completa	215,2	221,9	246,8	262,7	310,3	271,2	247,7
	Altres motius	256,5	279,6	291,9	332,0	349,9	380,3	415,1
	No sap el motiu	5,8	4,6	5,0	8,7	11,4	14,0	23,1
% Dones	Total	75,98	77,20	77,62	80,02	80,44	79,45	78,27
	Seguir cursos d'ensenyament o formació	58,28	57,84	54,94	60,63	55,41	56,82	55,17
	Malaltia o incapacitat pròpia	59,64	63,04	56,81	65,63	53,54	55,48	57,38
	Cura d'infants o persones adultes malaltes, incapacitades o majors	96,77	97,19	97,70	98,22	98,62	98,75	98,10
	Altres obligacions familiars o personals	92,16	95,22	94,80	96,51	95,68	95,42	96,99
	No haver pogut trobar treball de jornada completa	73,07	74,99	75,75	78,85	81,01	81,02	78,74
	No voler treball de jornada completa	84,43	83,33	82,82	83,21	84,40	84,22	81,71
	Altres motius	63,12	64,27	64,54	66,87	67,56	67,26	68,51
	No sap el motiu	68,97	60,87	72,00	79,31	78,95	78,57	61,90

Font: Enquesta de la població activa. INE. Nota: 2005-2011 (IV Trimestre). Unitats: Milers de persones

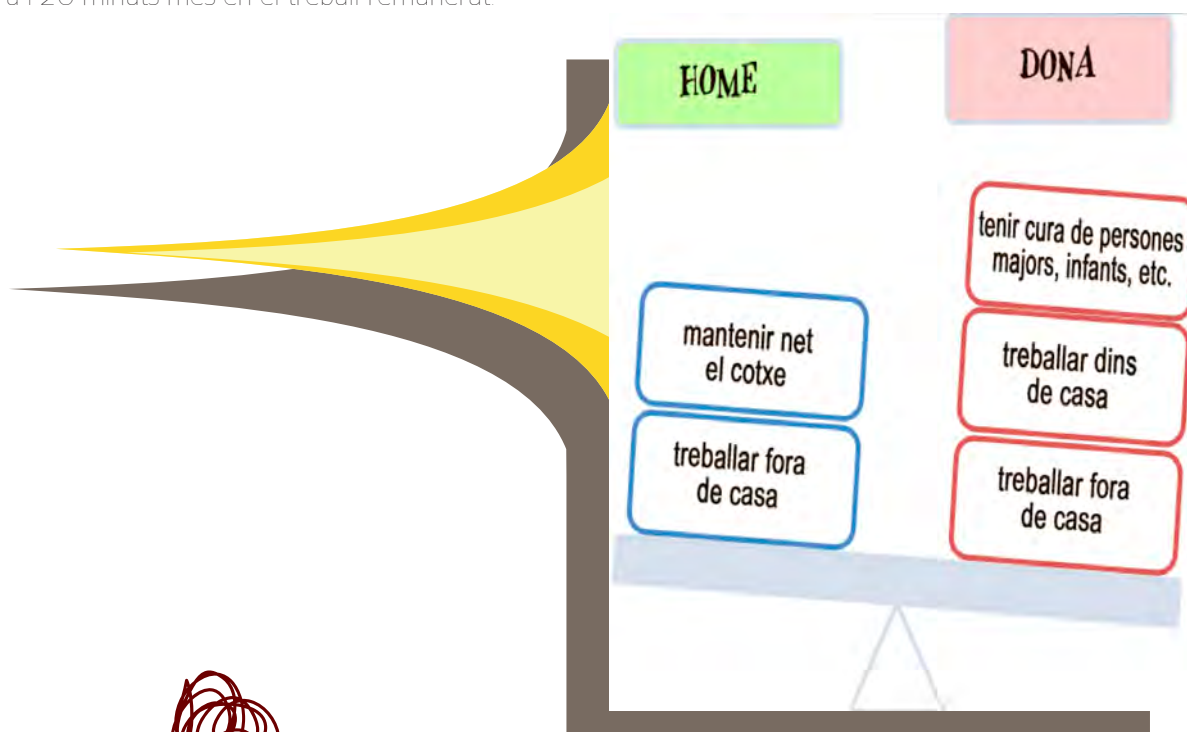
A què dedicam
el nostre temps
les dones i els
homes?

• DIFERÈNCIES EN L'ÚS DEL TEMPS

		2009-2010	2002-2003
Ambdós sexes	TOTAL	22h 53'	22h 55'
	Cures personals	11h 29'	11h 22'
	Llar i família	3h 0'	2h 57'
	Estudis	0h 39'	0h 42'
	Treball remunerat	2h 47'	3h 0'
	Temps Lliure	4h 57'	4h 53'
Dones	TOTAL	22h 53'	22h 51'
	Cures personals	11h 26'	11h 21'
	Llar i família	4h 7'	4h 24'
	Estudis	0h 39'	0h 43'
	Treball remunerat	2h 9'	1h 57'
	Temps Lliure	4h 32'	4h 26'
Homes	TOTAL	22h 54'	23h 0'
	Cures personals	11h 33'	11h 24'
	Llar i família	1h 54'	1h 30'
	Estudis	0h 39'	0h 42'
	Treball remunerat	3h 25'	4h 4'
	Temps Lliure	5h 23'	5h 20'

FONT: Enquesta d'Ocupació del Temps. INE.

Les últimes dades que oferim ens revelen que en la cura personal, dones i homes dediquen més o menys el mateix temps, la qual cosa indica que l'home ha canviat els hàbits que tradicionalment s'han atribuït a un i altre gènere pel seu sexe. El 2011 els homes dediquen una part important del seu temps a la seva cura, i les dones dediquen igual temps que els homes a la seva formació, però al mateix temps veim que es continuen mantenint altres costums, com que la dona dediqui gairebé 2 hores més a tenir cura de la família i la llar que l'home i gairebé 2 hores i 30 minuts menys, al temps lliure, mentre aquests ocupen 1 hora i 20 minuts més en el treball remunerat.

Concloent, vivim un repartiment del treball domèstic i de les responsabilitats desequilibrat i allunyat de l'ideal desitjable per tots i totes i que no és corresponsable. Però estam convençudes que la corresponsabilitat contribuirà a un món més igualitari, just i enriquidor per a totes les persones, i per això consideram que aquesta guia us oferirà a l'escola i a casa un bon instrument perquè avanceu en la seva consecució. **PAGA LA PENA.**

Què significa...?

GLOSARI DE TERMES

Acció Positiva Concepte que sorgeix a Estats Units en la dècada dels 60 com a part de les estratègies engegades pels governs per lluitar contra les desigualtats, fonamentalment de caràcter laboral, que sofreixen diferents col·lectius per raó del seu sexe, raça, origen, religió, etc. El Comitè per a la Igualtat entre dones i homes del Consell d'Europa defineix aquest concepte com les "estratègies destinades a establir la igualtat d'oportunitats per mitjà de mesures que permetin contrastar o corregir aquelles discriminacions que són el resultat de pràctiques o sistemes socials".

Agent socialitzador Es refereix a persones que treballen en institucions, organitzacions o grups, que directament o indirecta contribueixen al procés de socialització. Ens referim a la família, l'escola, els iguals, els mitjans de comunicació i el sistema religiós.

Assetjament per raó de sexe És una situació en què es produeix qualsevol comportament realitzat en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear, un entorn intimidatori, degradant o ofensiu.

Assetjament sexual És una situació en què es produeixen una sèrie de conductes compulsives de sol·licituds de favors sexuals amb diferents formes de manifestació dirigides cap a una persona sense tenir el seu consentiment. Es pot aplicar a tots dos sexes o persones del mateix sexe, però els més assetjadors són els homes que es mouen en ambients de relacions laborals, acadèmiques, estudiantils, que inclouen fins i tot, la llar. És un delictes que es penalitza i que pot incloure, fins i tot, la privació de la llibertat.

Barreres de gènere Actituds resultants de les expectatives, normes i valors tradicionals que impedeixen la capacitat (de la dona) per als processos de presa de decisions i/o per a la seva plena participació en la societat.

Bisexualitat Atracció sexual per persones d'ambdós sexes.

Coeducació Mètode d'intervenció educativa que va més enllà de l'educació mixta i es basa en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de nines i nins, independentment del seu sexe. La coeducació és, per tant, educar des de la igualtat de valors, oportunitats i tracte a les persones.

Conciliació de la vida laboral, familiar i personal Creació d'una estructura i organització de l'entorn laboral que faciliti a dones i a homes la combinació del treball, les responsabilitats familiars i la vida personal. Per a la creació de tal estructura s'estableixen determinades accions com la introducció de sistemes de permís per raons familiars, de permís parental, d'atenció a persones dependents (menors, persones majors, amb discapacitat...).

Corresponsabilitat Repartiment equitatiu de les responsabilitats domèstiques i de la cura de les persones entre dones i homes. En el repartiment de la cura és imprescindible que el temps dedicat a la criança dels infants per part d'ambdós o d'ambdues progenitores sigui igual, és a dir, que els permisos siguin per naixement i/o adopció, iguals, intransferibles i remunerats al cent per cent per a tots dos.

Democràcia paritària Concepte de representació reequilibrada de dona i home en les funcions decisòries de la política.

Desconstrucció Determinisme biològic. Paradigma científic que defensa que les diferències entre els dos sexes són de caràcter biològic, i per tant, naturals i immutables. Aquest paradigma assigna característiques i funcions diferents a unes i uns altres en funció del sexe. S'ha utilitzat com a justificació "científica" per a la discriminació de les dones.

Discriminació de gènere Situació de marginació sistemàtica cap a les dones que està profundament arrelada en la societat patriarcal.

Discriminació de gènere competitiu Forma de sexisme hostil que considera que les dones no posseeixen les característiques necessàries per triomfar en l'àmbit públic, essent el privat en el que han de quedar.

Discriminació de gènere complementari Forma de sexisme encobert o benèvol que considera que les dones tenen per naturalesa moltes característiques positives que complementen les de l'home.

Divisió sexual del treball Que és el repartiment de treballs en funció del sexe. En aquest sentit, el model patriarcal ha establert que la funció principal de la dona és la maternitat i, en conseqüència, les tasques referents a la cura de totes les persones que formen part de la unitat familiar i, per tant, dels treballs domèstics.

Doble jornada Condició a la qual es veuen sotmeses les dones que, a més d'exercir un treball remunerat en horari laboral, sumen i acumulen totes les tasques que implica el treball reproductiu, domèstic, no compartit pels seus companys.

Educació afectiva i sexual Educació orientada al desenvolupament adequat de les relacions afectives i sexuals com un aspecte bàsic en la formació integral de les persones.

Equitat Acció que, sense discriminació alguna, respon a una necessitat o situació, d'acord a les característiques o circumstàncies específiques de la persona a qui va dirigida.

Escola mixta Model educatiu en el qual conviuen, en un mateix espai, alumnes d'ambdós sexes sense qüestionar l'ordre simbòlic masculí ni incorporar els sabers i les expectatives de les dones.

Espai domèstic S'identifica amb l'àmbit reproductiu, amb l'espai de la "inactivitat" on té lloc la criança, els afectes i les tasques domèstiques i de cura de la vida humana, és a dir, on es cobreixen les necessitats personals. En aquest espai és on s'ha col·locat tradicionalment a les dones.

Espai privat És l'espai i el temps propi, individual, en el qual les persones es preparen per projectar-se després en l'àmbit públic. És una parcel·la de la qual gaudeixen principalment els homes i que, en el cas de les dones, tradicionalment, es confon amb el domèstic.

Espai públic S'identifica amb l'àmbit productiu, amb l'espai de l'activitat, on té lloc la vida laboral, social, política, econòmica; és el lloc de participació en la societat i del reconeixement. En aquest espai és on s'han col·locat els homes tradicionalment.

Estereotip sexual Construcció cultural que assigna a cadascun dels sexes diferents papers, actituds, comportaments i característiques.

Família nuclear o elemental És la unitat familiar bàsica composta per les progenitores i/o progenitors d'igual o diferent sexe i la progènie.

Família extensa o consanguínia Es compon de més d'una unitat nuclear, s'estén més enllà de dues generacions i està basada en els vincles de sang d'una gran quantitat de persones, incloent la progenitora, el progenitor, la progènie, àvies i avis, ties, oncles, nebodes i nebots.

Família homoparental Aquella on una parella d'homes o de dones es converteixen en progenitors d'un o més infants.

Família monoparental És aquella família que es constitueix per la progenitora o el progenitor i els seus descendents.

Femení Referit a tot el que és propi de les dones.

Feminicidi Assassinat de dones per raons associades amb la desigualtat de gènere.

Feminitat: Resumeix les "qualitats" que la societat patriarcal assigna a les dones: submissió, lliurament, fragilitat, passivitat, dependència ... /

Glosari de termes

“ideal de ...” es refereix al patró o model desitjable de dona segons el punt de vista patriarcal.

Feminisme Moviment social, polític, filosòfic, econòmic, científic i cultural que denuncia, desvetlla i transgredeix el sistema social imperant: el patriarcat. El seu objectiu és la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

Feminista Persona conscienciada de la situació de desigualtat i subordinació en què viuen les dones i que lluita per la seva eradicació.

Feminització de la pobresa Creixent empobriment material de les dones, empitjorament de les seves condicions de vida i vulneració dels seus drets fonamentals.

Així mateix fa referència als majors nivells d'inseguretat, precarietat i vulnerabilitat que sofreixen les dones per la seva posició subordinada als homes.

Gènere Construcció cultural segons la qual s'assigna a les persones determinats papers, ocupacions, expectatives, comportaments i valors per haver nascut dones o homes.

Heterocentrisme Actitud que comporta la idea que la heterosexualitat és l'única orientació sexual acceptable.

Homofòbia Aversió, odi, por, prejudici o discriminació contra dones o homes homosexuals, bisexuals o transexuals.

Homosexualitat Atracció sexual per una persona del mateix sexe.

Identitat de gènere: És com s'identifica la persona, si com a dona o home, la forma en què es reconeix a si mateixa, basant la seva conducta i la seva forma de ser i pensar a aquest gènere amb el qual se sent identificada indistintament del seu sexe biològic.

Inclusió Acció d'atendre la diversitat de gènere, educant en igualtat, intervenint sobre la construcció de la feminitat i de la masculinitat, amb l'objectiu de corregir desajusts en els papers tradicionalment assignats a dones i homes.

Indicadors de coeducació Criteris per avaluar la situació de la coeducació en els centres educatius.

Identitat de gènere Autodefinició de la persona com a pertanyent a un dels gèneres establerts culturalment. Grau d'assumpció dels comportaments, actituds, etc., associats a aquest gènere.

Identitat sexual Autodefinició que la persona fa de si mateixa com a pertanyent a un sexe.

Igualtat: En coeducació, s'entén com a igualtat de drets i oportunitats entre les persones, independentment del sexe al que pertanyi.

Igualtat de gènere: Situació en què tots els éssers humans són lliures de desenvolupar les seves capacitats personals i de prendre decisions, sense les limitacions imposades pels rols tradicionals, i en la qual es tenen en compte,

valoren i potencien per igual les diferents conductes, aspiracions i necessitats de dones i homes.

Igualtat d'oportunitats entre dones i homes Fonamentada en les desigualtats que existeixen entre dones i homes en la societat. Constitueix la garantia que dones i homes puguin participar en diferents esferes (econòmica, política, laboral, participació social, de presa de decisions...) i activitats (educació, formació, ocupació...) sobre bases d'igualtat.

Igualtat de tracte La igualtat de tracte pressuposa el dret a les mateixes condicions socials, de seguretat, remuneracions i condicions de treball, tant per a dones com per a homes.

Invisibilització Procés pel qual certes persones, esdeveniments, actituds, comportaments, etc., passen desapercebuts per la interiorització dels patrons culturals en els quals s'està immers. En el cas de la cultura patriarcal això provoca la desaparició de les obres i de les fites aconseguides per les dones al llarg de la història.

Llenguatge sexista Ús del llenguatge que fomenta la discriminació de les dones, el que utilitza el masculí com a gènere gramatical que inclou el femení, invisibilitza les dones, associa el masculí, universal i racional amb el subjecte home com a representant de l'humà, tracta pejorativament el femení...

Lesbianisme És l'orientació afectiva-sexual de les dones que se senten atretes afectivament i sexualment per altres dones.

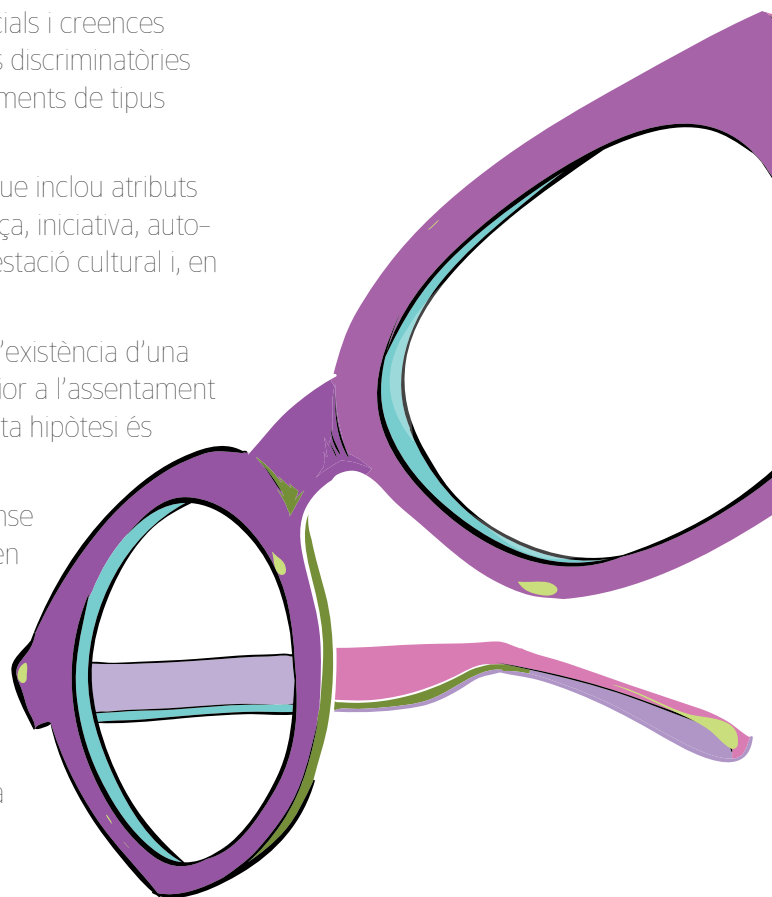
Masclisme Conjunt d'actituds, conductes, pràctiques socials i creences destinades a justificar i promoure el manteniment d'actituds discriminatòries contra les dones i contra les persones que tenen comportaments de tipus femení no essent dones.

Masculinitat Qualitat atribuïda socialment als homes i que inclou atributs que es consideren inherents o exclusius del seu gènere: força, iniciativa, autoritat, independència, competitivitat, valor, etc. És una manifestació cultural i, en conseqüència, resulta canviant i modificable.

Matriarcat Creença estesa al segle XIX que defensava l'existència d'una societat estructurada sobre la base del poder femení, anterior a l'assentament del patriarcat. Actualment, l'antropologia recalca que aquesta hipòtesi és errònia.

Mestressa de casa Dona que treballa gratuïtament i sense regulació d'horaris per a la família. El seu treball consisteix en la cura d'infants, persones majors, o qualsevol altra persona dependent que visqui a la llar. També s'ocupa de l'organització i preparació d'aliments, neteja, ordre i organització general de la llar.

Missatge de gènere Missatge que transmet cadascun dels agents socialitzadors per a construir la societat sobre la base de com han de ser dones i homes.

Mètodes cooperatius Mètodes d'ensenyament-aprenentatge que, en contraposició als mètodes competitiu, estan basats en situacions en les quals els objectius dels qui hi participen es troben estretament vinculats, de tal manera que només s'aconsegueixen si els aconsegueix el grup sencer.

Micromasclisme Comportament o expressió "invisible" de violència i dominació, que amb freqüència alguns homes realitzen quotidianament en l'àmbit de les relacions de parella.

Minoria Grup social que presenta experiències, valors socials, sexuals, polítics, culturals, etc. que difereixen dels valors dominants.

Misogínia Forma de sexisme que implica odi, repudi i menyspreu cap a les dones.

Mobbing o assetjament moral en el treball Violència psicològica extrema, de forma sistemàtica i perllongada en el temps, sobre una altra persona en el lloc de treball amb la finalitat de destruir-la psicològicament i socialment i provocar així la seva renúncia o induir-la a la dimissió.

Noves masculinitats Procés en el qual es desconstrueix la masculinitat tradicional per a construir nous models de la masculinitat en una societat igualitària, on els valors, qualitats i sentiments dels homes no són els tradicionals, sinó equitatius.

Orientació sexual És l'atracció emocional o sexual que se sent cap a una altra persona. Si l'atracció és cap a algú del mateix sexe, parlem d'homosexualitat; cap a una persona de diferent sexe, és heterosexualitat, i atracció per persones de tots dos sexes és bisexualitat.

Permisos parentals iguals i intransferibles Equiparació dels permisos en mares i pares, de forma obligatòria i intransferible, 16 setmanes per a cada integrant de la parella, perquè els homes assumeixin en igual temps la cura de les criatures.

Plans d'igualtat Estratègies encaminades a aconseguir la participació activa de les dones en tots els àmbits de la societat mitjançant la definició d'uns objectius que es concreten en actuacions a curt i mig termini. Les actuacions impliquen les diferents entitats de l'Administració pública i els agents socials.

Patriarcat Sistema familiar i social, ideològic, polític i cultural amb el qual els homes, a través de la força, la pressió directa, els rituals, les tradicions, la llei, el llenguatge, els costums, l'educació i la divisió del treball, determinen quin és o no és el paper que les dones han d'interpretar amb la finalitat d'estar, en tota circumstància sotmeses a l'home.

Perspectiva de gènere Enfocament que té en consideració les diferències entre dones i homes en qualsevol activitat o àmbit.

Precipici de cristall Fragilitat del lloc de decisió o càrrec de responsabilitat assumit per una dona a causa de les barreres i prejudicis de gènere.

Prejudici Idea que, malgrat ser falsa o simplificadora, s'accepta com si fos veritat, en estar basada en estereotips culturalment establerts.

Prejudici de gènere Judici o opinió que es forma per endavant, sense tenir les dades adequades i resultant en una discriminació basada en el gènere.

Responsabilitats familiars Són les que tenen homes i dones i que deriven de l'atenció i cura de persones dependents (menors, persones amb discapacitat, persones malaltes, o persones majors).

Rols de gènere Actituds, capacitats, comportaments, papers o funcions socials, i limitacions diferenciades en dones i homes que, fins i tot, arriben a considerar-se com a "naturals" malgrat que tenen origen cultural.

Segregació laboral de les dones Es refereix a la concentració de les dones en determinades ocupacions i/o famílies professionals que, generalment, es caracteritzen per tenir condicions d'ocupació poc satisfactòries, baixos salaris i poques oportunitats de formació contínua i adquisició de qualificacions afegides. La segregació pot ser horitzontal, quan la concentració es produeix en determinades ocupacions/famílies professionals; i vertical, quan les dones es concentren en llocs de baixa responsabilitat.

Sexisme Actituds que afavoreixen i perpetuen la desigualtat i la jerarquització en el tracte que reben les dones basant-se en la seva diferenciació sexual.

Sexe Condició orgànica que distingeix la femella del mascle en els éssers humans, en els altres animals i en les plantes.

Sexualitat Sèrie de condicions culturals, socials, anatòmiques, fisiològiques, emocionals, afectives i de conducta, relacionades entre si i que caracteritzen de manera decisiva l'ésser humà en totes les fases del seu desenvolupament.

Socialització Procés d'interiorització de valors i comportaments provinents de l'entorn en el qual la dona i l'home viuen, arribant a assumir-los com a propis i naturals.

Sostre de vidre Barrera invisible que impedeix veladament a les dones l'accés a llocs de responsabilitat. Formes de discriminació indirecta que obstaculitzen la promoció de les dones.

Teoria feminista Teoria crítica de la societat amb l'objectiu de posar de manifest que les tasques i rols assignats històricament a les dones no tenen el seu origen en la naturalesa, sinó en la societat.

Tolerància zero Resolució formulada pel Parlament Europeu el 1997, que té com a objectiu modificar les actituds en la societat, de manera que en cap concepte es toleri o permeti la violència contra les dones de manera individual, col·lectiva i institucional.

Treball productiu És l'activitat reglamentada i reconeguda jurídicament i socialment, a partir de la Revolució Industrial, com aquella que té una remuneració econòmica. Queda fora d'aquest concepte l'activitat, tradicionalment realitzada per les dones en l'àmbit domèstic.

Treball reproductiu És l'activitat no mercantilitzada que té com a objectiu la reproducció de la vida i que, en el seu sentit més ampli, abasta totes les tasques, funcions i responsabilitats de la llar, la cura de les persones que l'integren així com el manteniment i transmissió dels codis identitaris.

El treball reproductiu comprèn aquelles activitats o tasques imprescindibles o necessàries per al manteniment de les persones però que, no obstant això, no són comptabilitzades entre les activitats productives. La població subjecte o objecte de les mateixes resideix en habitatges familiars i les activitats resulten classificades com a treball no remunerat, generalment com a treball domèstic. Són treballs realitzats majoritàriament per les dones que inclouen la cura de persones dependents.

Transsexualitat Es caracteritza per presentar una discordança entre la identitat de gènere i el gènere biològic.

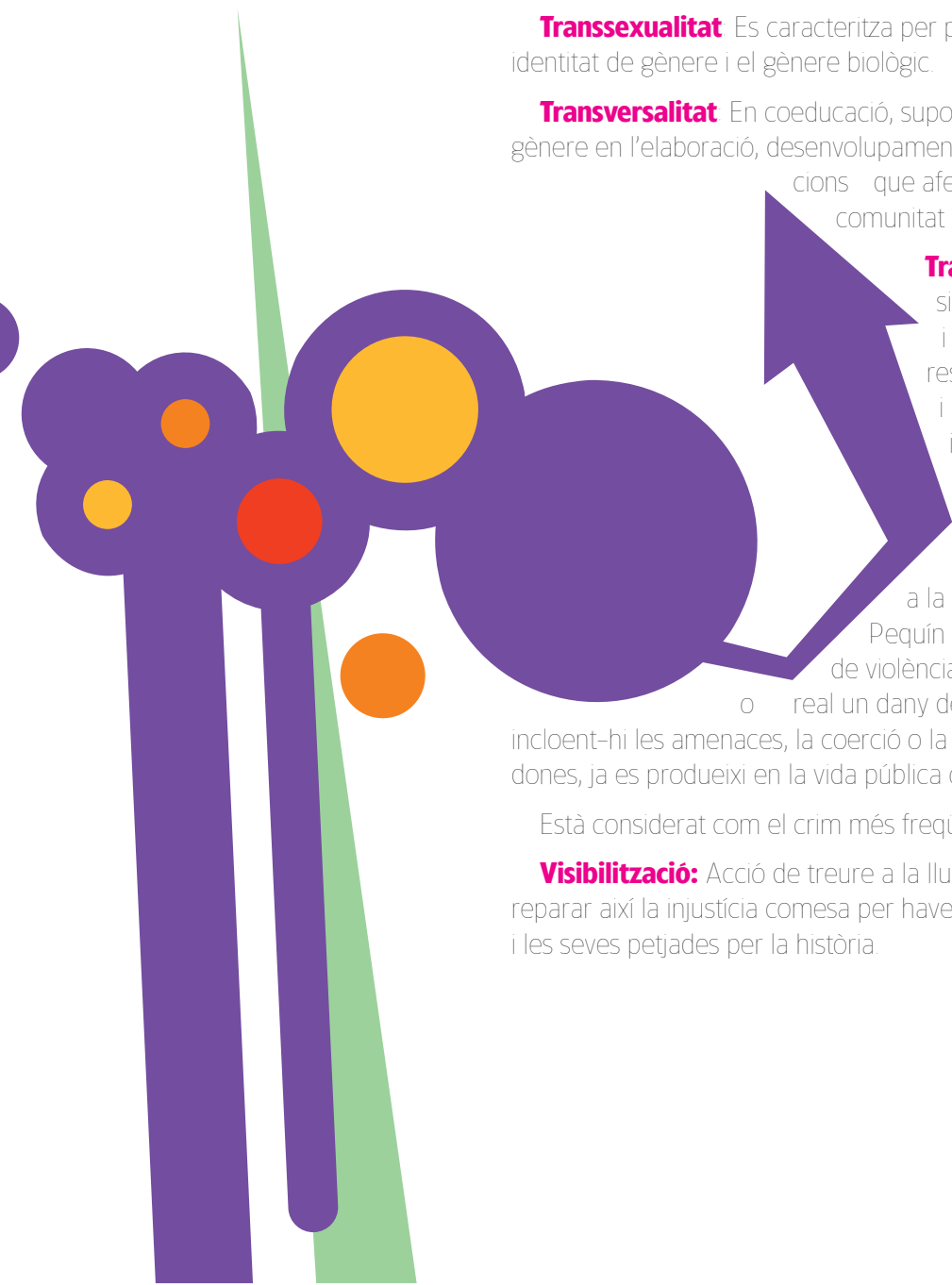
Transversalitat En coeducació, suposa la inclusió de la perspectiva de gènere en l'elaboració, desenvolupament i seguiment de totes les accions que afectin, directament o indirectament, la comunitat educativa.

Transversalitat de gènere: Integració sistemàtica de les situacions, prioritats i necessitats de les dones i homes, respectivament, en totes les polítiques i activitats, amb vista a promoure la igualtat entre ambdós gèneres. Implica prioritzar el criteri de gènere en tot el que es dugui a terme.

Violència de gènere Terme creat a la "Conferència Mundial sobre la dona" a Pequín (1995) i que es defineix com "tot acte de violència sexista que té com a resultat possible o real un dany de naturalesa física, sexual, psicològica, incloent-hi les amenaces, la coerció o la privació arbitrària de llibertat per a les dones, ja es produeixi en la vida pública o en la privada"

Està considerat com el crim més freqüent del món.

Visibilització: Acció de treure a la llum el llegat de les dones i tractar de reparar així la injustícia comesa per haver ocultat en la historiografia el seu pas i les seves petjades per la història.

Objectius

El que pretenem

- Estendre a tota la comunitat educativa la importància de la corresponsabilitat per a modificar les actituds sexistes de la societat.
- Adquirir eines bàsiques per posar en funcionament els plans d'igualtat elaborats o per elaborar en els centres educatius.
- Entendre la corresponsabilitat com una de les eines abans citades per treballar la igualtat en i des dels centres educatius a través dels plans d'igualtat.
- Conèixer els termes bàsics relacionats amb la igualtat i el no sexisme.
- Fomentar la corresponsabilitat entre l'alumnat.
- Fomentar la corresponsabilitat entre i des del professorat.
- Fomentar la corresponsabilitat en les famílies siguin del tipus que siguin.
- Entendre la corresponsabilitat no solament per a les tasques de la llar, sinó també en les cures de persones dependents.

ompetències bàsiques

A través de les activitats proposades, amb les quals pretenem sensibilitzar i conscienciar sobre la urgent necessitat social d'implantar la corresponsabilitat, tant en les famílies com en els centres educatius, treballarem les competències bàsiques següents, recollides en l'annex I, corresponent a la Llei Orgànica d'Educació 2/2006 de 3 de maig:

COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA

Volem destacar de la descripció que la LOE fa d'aquesta competència el paràgraf següent "Disposar d'aquesta competència comporta tenir consciència de les convencions socials, dels valors i aspectes culturals i de la versatilitat del llenguatge en funció del context i la intenció comunicativa. Implica la capacitat empàtica de posar-se en el lloc d'altres persones; de llegir, escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents a la pròpia, amb sensibilitat i esperit crític; d'expressar adequadament –en fons i forma– les pròpies idees i emocions, i d'acceptar i realitzar crítiques amb esperit constructiu."

Precisament perquè el llenguatge dona forma i conforma les actituds socials, donem especial importància al mateix al llarg de tota la guia en la seva redacció, així com en el plantejament lingüístic de les activitats, així mateix ens semblen essencials aquelles activitats que treballen per un llenguatge no sexista, per un llenguatge inclusiu en el qual dones i homes sentim la representació en la societat que desitjam construir.

COMPETÈNCIA MATEMÀTICA

Destacam igualment el paràgraf que millor representa la nostra intencionalitat a l'hora de treballar cadascuna d'aquestes competències bàsiques; en aquest cas és el següent:

"Aquesta competència tindrà sentit en la mesura que els elements i raonaments matemàtics siguin utilitzats per enfrontar-se a aquelles situacions quotidianes que els precisen. Per tant, la identificació de tals situacions, l'aplicació d'estratègies de resolució de problemes, i la selecció de les tècniques adequades per calcular, representar i interpretar la realitat a partir de la informació dis-

ponible estan incloses en ella. En definitiva, la possibilitat real d'utilitzar l'activitat matemàtica en contextos tan variats com sigui possible. Per això, el seu desenvolupament en l'educació obligatòria s'aconseguirà en la mesura en què els coneixements matemàtics s'apliquin de manera espontània a una àmplia varietat de situacions, provinents d'altres camps de coneixement i de la vida quotidiana."

De vegades la vida quotidiana ens posa en situacions de discriminació, per raó de sexe a l'hora de resoldre conflictes familiars, d'afrontar tasques que millorin la convivència en les llars i la competència matemàtica ajuda a la seva resolució de manera lògica i objectiva.

COMPETÈNCIA EN EL CONEIXEMENT I LA SEVA INTERACCIÓ AMB EL MÓN FÍSIC

A través de les activitats que proposam es pretén igualment que homes i dones conviuguin i interactuin de forma responsable amb el món físic en el qual vivim en igualtat de condicions i amb iguals sensibilitats, ja que el planeta és el mateix per a uns i unes altres. Els plantejaments els feim en funció que "En definitiva, aquesta competència suposa el desenvolupament i aplicació del pensament científicotècnic per interpretar la informació que es rep i per predir i prendre decisions amb iniciativa i autonomia personal en un món en el qual els avanços que es van produint en els àmbits científic i tecnològic tenen una influència decisiva en la vida personal, la societat i el món natural. Així mateix, implica la diferenciació i valoració del coneixement científic al costat d'altres formes de coneixement, i la utilització de valors i criteris ètics associats a la ciència i al desenvolupament tecnològic."

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

“En síntesi, el tractament de la informació i la competència digital impliquen ser una persona autònoma, eficaç, responsable, crítica i reflexiva en seleccionar, tractar i utilitzar la informació i les seves fonts, així com les diferents eines tecnològiques, també tenir una actitud crítica i reflexiva en la valoració de la informació disponible, contrastant-la quan és necessari, i respectar les normes de conducta acordades socialment per regular l'ús de la informació i les seves fonts en els diferents suports.” Aquest paràgraf que reproduïm de la LOE és eloqüent quant a les pretensions que tenim amb les activitats que proposam i en les quals és necessari l'ús de les noves tecnologies.

COMPETÈNCIA SOCIAL I CIUTADANA

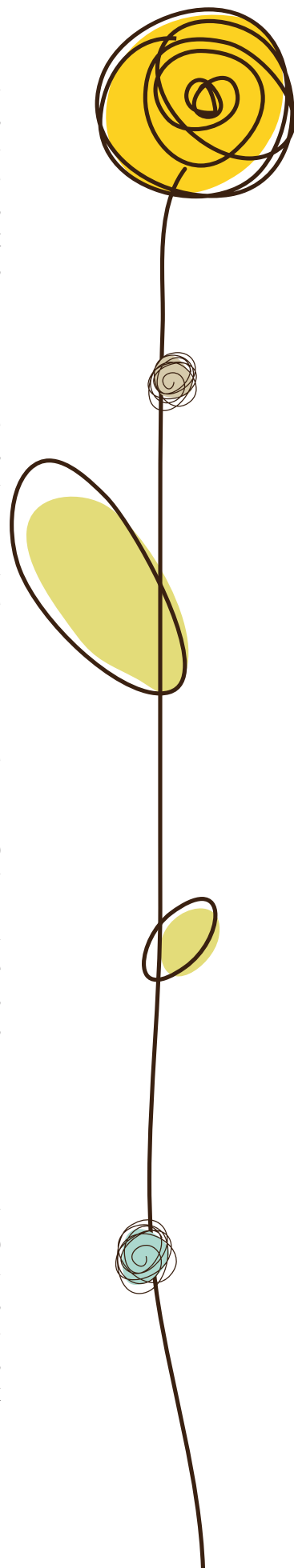
Aquesta és probablement la competència que de forma innata s'entén que treballa una guia d'aquest tipus. En efecte, amb les activitats el que es cerca és precisament que les relacions entre les persones i les d'aquestes amb la societat, siguin igualitàries. És essencial per a nosaltres posar un gra d'arena en la recerca d'un nou paradigma social en el qual la presència d'allò femení no sigui un afegit, sinó part del mateix, i, per tant, que el repartiment de les responsabilitats domèstiques s'entengui com a part de la vida en general no com a part de l'essència únicament femenina.

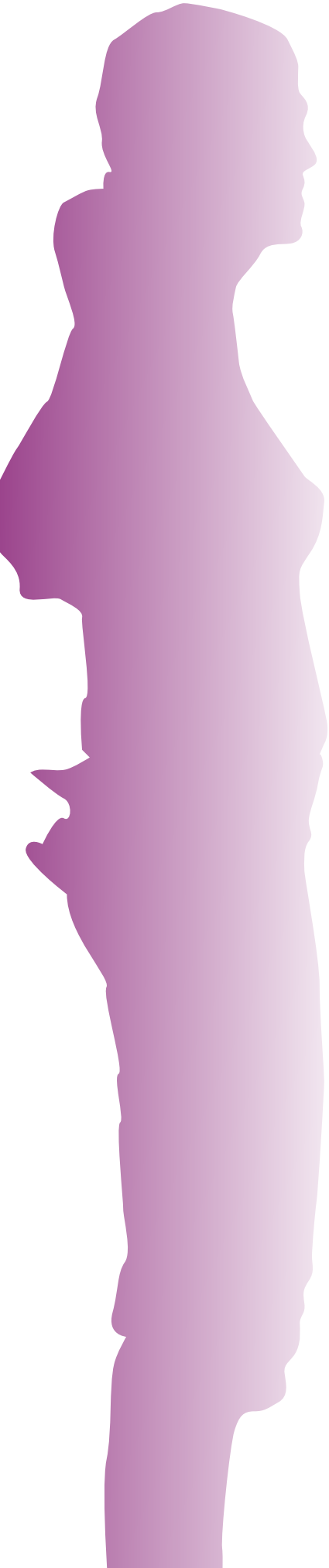
COMPETÈNCIA CULTURAL I ARTÍSTICA

Tal com venim fent, al·ludim literalment al que la llei contempla respecte a les competències, i en aquest cas destacam: “Aquesta competència implica posar en joc habilitats de pensament divergent i convergent, ja que comporta reelaborar idees i sentiments propis i aliens, trobar fonts, formes de comprensió i expressió; planificar, avaluar i ajustar els processos necessaris per a aconseguir uns resultats, ja sigui en l'àmbit personal o acadèmic. Es tracta, per tant, d'una competència que facilita tant expressar-se i comunicar-se com percebre, comprendre i enriquir-se amb diferents realitats i produccions del món de l'art i de la cultura.” Aquelles activitats que porten a l'anàlisi d'obres literàries o artístiques en general realitzades per dones i que al llarg de la història han estat silenciades quan no han estat oblidades, cobreixen a la perfecció aquesta competència, en tant que permet l'enriquiment personal i acadèmic que es persegueix.

COMPETÈNCIA PER APRENDRE A APRENDRE

Aquesta és amb tota seguretat una de les competències més importants, per la forta càrrega d'autonomia personal que comporta, i la forta relació que això té amb el desenvolupament de la corresponsabilitat, doncs quan totes les persones que formen part d'una llar, que conviuen, es fan càrrec i assumeixen les seves responsabilitats, perquè aquesta convivència sigui el més còmoda possible, entra en joc l'autonomia de cada persona per prendre decisions quotidianes que assegurin unes relacions familiars i per tant socials basades en la igualtat

de tothom. Quan els nins i nines, a través de diverses activitats van adquirint aquesta competència, van al mateix temps afermant l'autonomia personal de la qual parlem i que entra en íntima relació amb l'última de les competències que treballam.

AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL

Efectivament, aquesta amb la competència social i ciutadana, són les més evidents a l'hora de planificar les activitats. En l'apartat anterior explicam la importància que té l'adquisició d'habilitats personals, individuals, d'autonomia i iniciativa per al desenvolupament d'una convivència en igualtat, mentre que, en el paràgraf següent s'explica a la perfecció el que volem expressar: "En la mesura en què l'autonomia i iniciativa personal involucren sovint a altres persones, aquesta competència obliga a disposar d'habilitats socials per relacionar-se, cooperar i treballar en equip: posar-se en el lloc de l'altre, valorar les idees dels altres, dialogar i negociar, l'assertivitat per fer saber adequadament als altres les pròpies decisions, i treballar de forma cooperativa flexible."

Mesuram la corresponsabilitat

Indicadors de corresponsabilitat

Els indicadors de corresponsabilitat tenen com a objectiu facilitar la presa de consciència del repartiment de temps, en relació al treball que es desenvolupa en l'àmbit professional, familiar i personal.

En l'actual conjuntura, està augmentant notablement el segment temporal que es dedica al treball professional a causa de diverses raons:

- Desregulació i degradació de les condicions laborals.
- Pèrdua gradual de la capacitat per satisfer les necessitats individuals i familiars, en un horari raonable, donada la baixada sistemàtica de sous i la pèrdua de poder adquisitiu d'aquests.
- Increment de l'espiral de consum que fa que cada vegada es necessiti dedicar més temps a treballar per accedir a determinats productes, l'adquisició dels quals i ús es presenta com a determinant i imprescindible per a la nostra vida quotidiana.
- L'augment de les necessitats d'atenció i cura en el context familiar, originat, d'una part, pel debilitament de les xarxes familiars –el que dificulta el repartiment d'aquestes feines en l'entorn familiar– i d'una altra, la dràstica reducció de l'assistència pública per fer-hi front.

Aquesta confluència de factors redunden en el fet que les dones continuïn afectades per un repartiment desigual de les tasques, la qual cosa es potencia per la major afectació de pèrdua d'ocupació –que propicia la tornada a la llar–, així com perquè continua operant la idea tradicional patriarcal que les dones han d'assumir majoritàriament les tasques domèstiques i de cura, sigui la que sigui la seva situació laboral o personal.

Però corresponsabilitzar-se de la gestió del temps no és una cosa que s'hagi de procurar sols des d'una perspectiva personal, ni molt menys que hagin de ser les dones, en solitari, les que abordin aquest repartiment de tasques. També ha de fer-se aquest abordatge des d'altres àmbits, ja que hi ha factors en el repartiment de temps que no depenen de les persones, sinó d'altres instàncies.

En conseqüència, la tasca de la coresponsabilitat ha de desenvolupar-se connectant l'àmbit professional, el familiar i el personal i revisant la distribució de tasques i els criteris amb els quals s'aplica el repartiment de temps en els tres àmbits.

La coresponsabilitat ha de planificar-se atenent a 4 focus d'actuació:

Agents responsables d'impulsar la coresponsabilitat:

LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES TENEN L'OBLIGACIÓ DE:

- Promocionar la consciència ciutadana sobre la importància de la coresponsabilitat.
- Establir una xarxa pública de suport a la cura de menors i persones dependents.
- Impulsar l'adaptació d'horaris de serveis públics i privats.
- Donar atenció efectiva a la conciliació el personal que treballa en els serveis públics.

LES ORGANITZACIONS SINDICALS TREBALLARAN I...

- Examinaran la manera com s'organitza el treball.
- Sensibilitzaran les empreses i les persones treballadores sobre la importància de la conciliació de la vida familiar i laboral.
- Formaran el personal treballador i les empresàries i els empresaris per a l'adopció de mesures concretes de conciliació.
- Propiciaran la participació efectiva de dones en les seves estructures organitzatives.
- Tendran en compte la conciliació en la negociació de convenis col·lectius.

ORGANITZACIONS CIUTADANES I EMPRESES TENEN EL DEURE DE:

- Conscienciar-se i millorar la normativa relativa a la conciliació.
- Detectar les necessitats de la població i reivindicar la seva cobertura.

HOMES I DONES HAN DE:

- Pensar en la necessitat de planificar en l'àmbit públic i en el privat el repartiment equitatiu de tasques i l'ús del temps que s'hi dedica.
- Reservar un temps per a la formació i el desenvolupament personals.
- Preveure el temps que es comparteix amb altres membres de la família, així com el que es destina a les relacions socials.
- Educar els i les menors en la cultura del repartiment de tasques i l'assumpció de responsabilitats en l'àmbit domèstic i familiar.

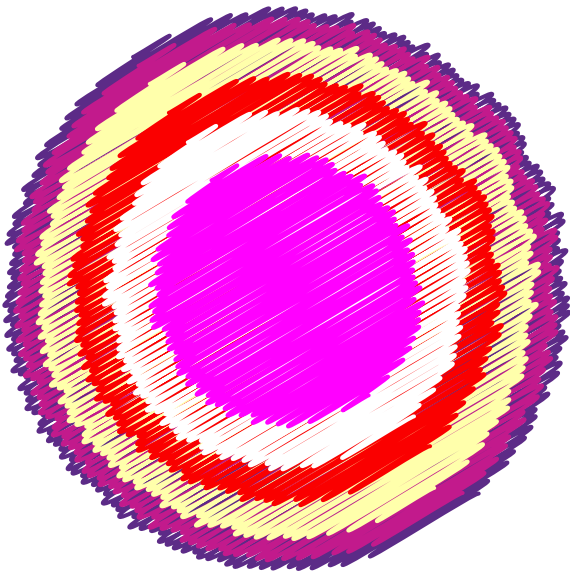
Els àmbits públics i privats estan interconnectats i cap és privatiu de dones o homes

Per a què l'ús d'indicadors?

L'ús d'aquests indicadors permetrà detectar les càrregues de treball i si aquestes estan justament i equitativament repartides, tant en funció de la seva especificitat, com de les possibilitats personals i la disponibilitat laboral dels membres de la família.

Els indicadors hauran de detectar:

- 1. L'existència o no de flexibilitat horària en l'horari laboral.
- 2. La possibilitat de negociar els períodes de vacances.
- 3. La possibilitat de realitzar treballs remunerats des de casa.
- 4. L'ajustament, o no, de l'horari laboral a l'establert o pactat, amb l'empresa o amb la família.
- 5. El repartiment de les tasques domèstiques i de cura.
- 6. L'existència, o no, d'un segment temporal dedicat a l'oci compartit.
- 7. L'existència, o no, d'un temps reservat al desenvolupament i l'atenció personals.
- 8. L'existència, o no, de regles d'ús del temps.

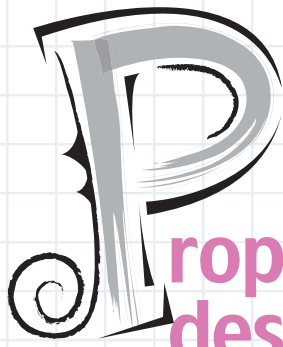

Per a l'aplicació dels indicadors:

Pot prendre's com a temps de referència una setmana, de manera que es tinguin en compte per a l'establiment de percentatges els dies laborables i els no laborables.

La mesura s'aplica als membres de la unitat familiar, separant l'home adult responsable de la dona adulta responsable i d'altres membres de la família que es responsabilitzin d'algunes tasques, especificant també de quines es tracta.

Tasques	Home adult responsable	Dona adulta responsable	Altres persones responsables	Percentatges per tasca
Hores setmanals destinades a treball remunerat fora de casa				
Hores setmanals de treball remunerat des de casa				
Hores setmanals dedicades a tasques domèstiques				
Hores setmanals destinades a cuidar i atendre altres membres de la família				
Hores setmanals per a oci comú				
Hores setmanals per a oci individual				
Hores setmanals per a formació, desenvolupament i atenció personal				
Percentatge segons la persona responsable				

Proposta d'activitats per a desenvolupar a l'aula

Anam a l'aula

Detectius per un dia

Realitzarem una recerca

No necessitaràs traslladar-te a cap lloc especial ni tenir carnet professional.

Es tracta de fer investigacions sobre les dones de la teva família.

Demana primer a la teva mare, després a les teves padrines i després a les altres dones de la teva família, els noms de les dones que componen l'espai familiar.

Les dones del meu passat

- Confecciona un arbre genealògic en femení.
- Quan l'hagis visualitzat, demana si hi ha hagut alguna avantpassada teva que hagi destacat en algun aspecte, polític, esportiu, artístic, artesanal, etc.
- Reflexionem sobre les nostres dones.

Si no en trobes cap o si n'hi ha molt poques, respon a aquestes preguntes

- 1 - És que aquestes dones de la teva família no han treballat?
- 2 - Si contestes que sí, investiga on.
- 3 - Si contestes que no, investiga el que han fet durant tota la seva vida.
- 4 - És el mateix ocupació que treball?
- 5 - Quina és la diferència?
- 6 - El treball domèstic, és una ocupació o un treball?
- 7 - Per què el treball domèstic no es remunera?

<http://www.flickr.com/photos/spine/>

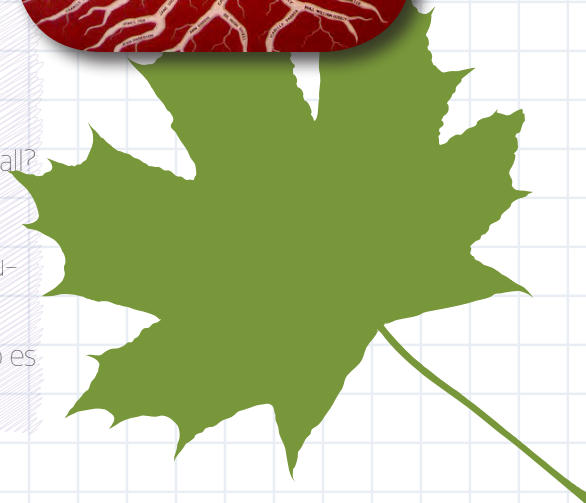

Foto: Encarnación Funes Ordóñez

EXPOSICIÓ "VOS EXPLIC QUI VA SER"

Si has trobat alguna avantpassada teva que hagi destacat en algun aspecte, fes una biografia de la seva vida i exposa-la al grup classe

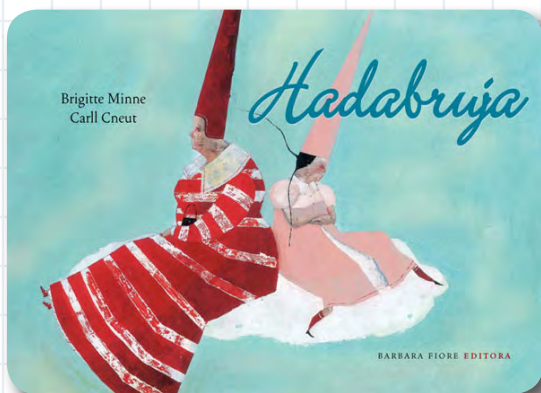
Catacric – catacrac, la corresponsabilitat ha arribat

1. Conte de l'Artur i la Clementina d'Adela Turín i Nella Bosnia.

Seria molt interessant que abans de llegir-lo els ensenyàssim les imatges que són molt expressives; se'ls ha de demanar que ens expliquin què és el que veuen sols mirant les imatges, i després respondran aquestes preguntes:

T'ha agradat el conte?

- Qui t'agrada més Artur o Clementina?
- Per què li donava Artur tantes coses a Clementina?
- Clementina volia aquestes coses?
- Era feliç amb tot el que portava damunt de la seva casa?
- Per què decideix marxar-se Clementina i deixar a Artur?
- Fes un dibuix sobre el conte.

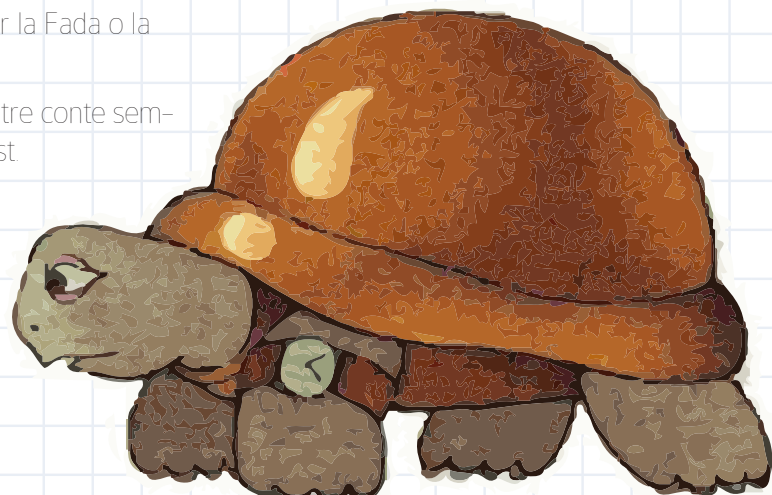
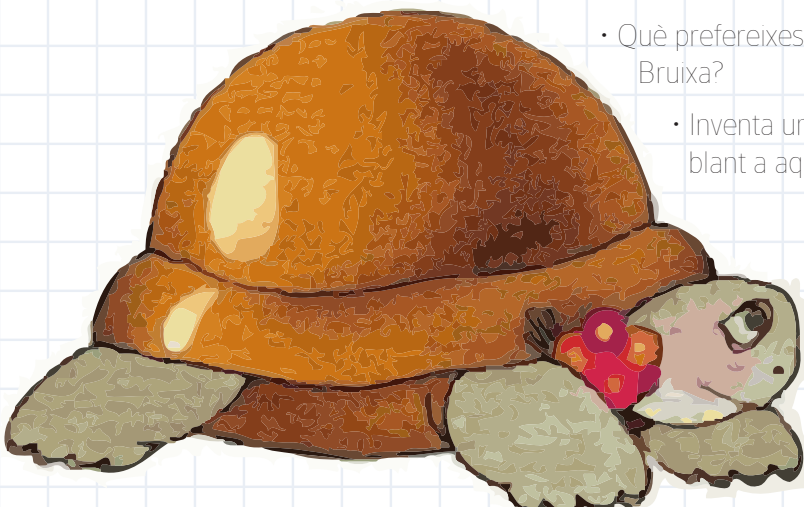

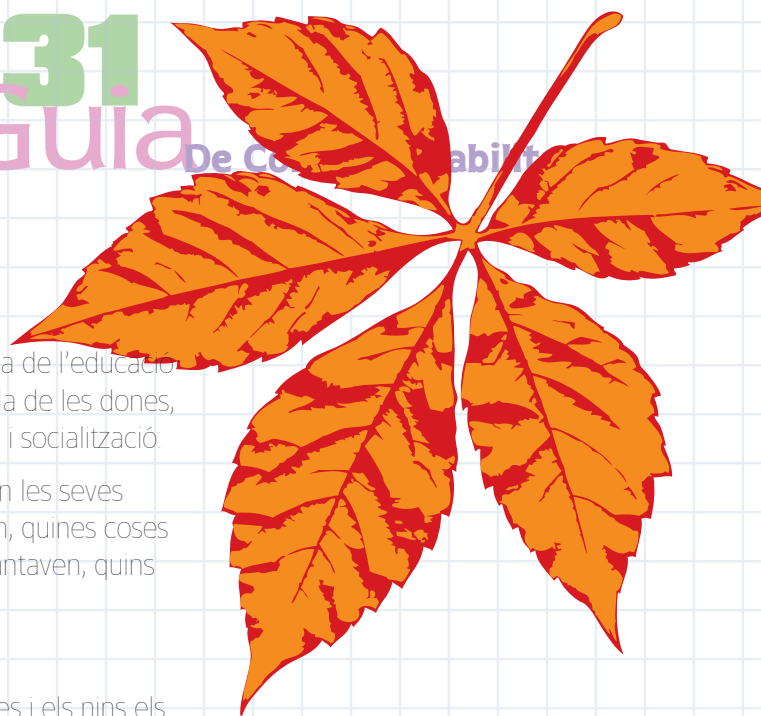
2. En els contes clàssics - "La Venta focs", "Blancaneus", "La Bella i la Bèstia"...-les dones exerceixen en general un paper passiu i sempre són salvades per un home i, com sempre, al final es casen amb ell.

- Inventa un conte diferent en el qual això no succeeix i la dona exerceixi un paper diferent al que li atribueixen els tòpics.

3. Anem a llegir el conte de "FADABRUIXA" de Brigitte Minne i Carll Cneut, editorial Barbara Fiore.

- Fes un collage sobre el conte.
- Per què creis que Rosamaria fuig de casa seva?
- T'agrada el que va fer?
- Què prefereixes ser la Fada o la Bruixa?
- Inventa un altre conte semblant a aquest.

L'escola de les padrines

Aquesta activitat serveix perquè l'alumnat conegui la història de l'educació al nostre país, com ha estat l'educació reglada i no reglada de les dones, i perquè prenguin consciència de la seva pròpia educació i socialització.

Es convida les padrines al centre perquè expliquin com eren les seves escoles i com ho vivien elles: quines coses els ensenyaven, quines coses feien, amb quins materials treballaven, quines cançons cantaven, quins eren els seus jocs.

– Un altre dia es convida les mares i es fa el mateix.

– Un tercer dia l'alumnat convida mares i padrines, i les nines i els nins els expliquen com són les seves escoles.

Com a colofó d'aquesta activitat, us proposam fer una exposició amb fotos de les padrines, objectes escolars de la seva època, joguetes, cançons, etc.

Llegeix aquestes frases i comenta-les en gran grup

"Estan tan avesats els homes a mirar-nos com a esclaves que no poden acostumar-se a la idea que algun dia puguem ser considerades com els seus iguals i en totes les relacions de la vida estar al seu mateix nivell."

Soledad Gustavo. "Las proletarias. Propaganda emancipadora entre las mujeres"

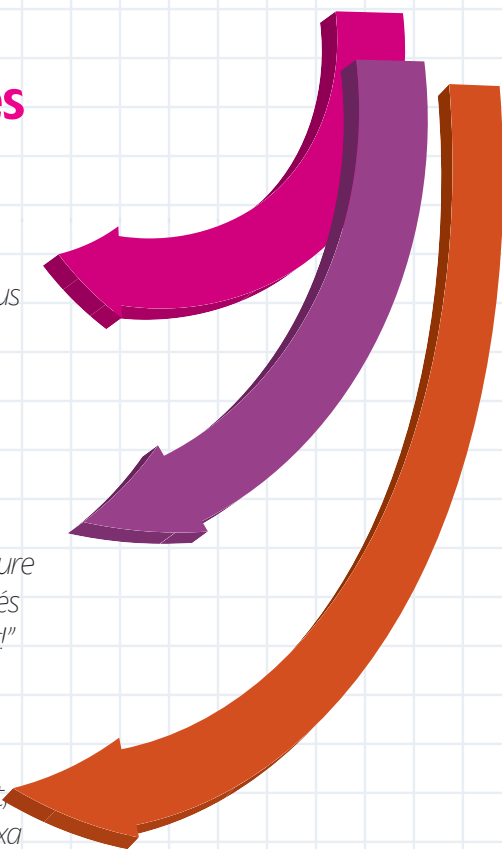
"Quin plaer veure una dona aixecar-se al matí, caminar decidida, la toca despresa, les mànigues alçades (...) Quin plaer veure-la fer la seva bugada, coure el seu pa, agranar la seva casa, encendre el seu foc, posar la seva olla, i després d'haver menjat prendre el seu sarronet per a llaurar o la seva roda per a filar!"

Fray Antonio de Guevara, "Epístolas familiares" 1531

"Així, el que governa, ha de posseir la virtut moral perfecta; (...) és evident, idò, que tots els que hem dit posseeixen la virtut moral, però no és la mateixa templança la de la dona que la de l'home, ni la mateixa fortalesa, com creia Sòcrates, sinó que la de l'home és una fortalesa per manar i la de la dona per servir, i el mateix passa amb les altres virtuts."

Aristòtil "La política I"

Escriu les conclusions que has tret del comentari d'aquestes frases.

Quin treball volem?

<http://www.flickr.com/photos/ubclibrary/>

Demanarem que pintin a cada "vinyeta" una dona en el seu treball i un home en el seu treball.

DONA	HOME

A continuació que dibuixin una dona a casa i un home a casa

DONA	HOME

<http://www.flickr.com/photos/expertinfantry/>

I finalment, els mostrarem fotografies que trencaran la seva idea sobre el repartiment del treball i les tasques de la llar.

La professora o professor demana: – Són normals aquestes imatges?

– Per què?

Després d'escoltar la resposta de tot l'alumnat, els explicarem la necessitat que les entenguin perquè la societat sigui igualitària per als homes i per a les dones

A partir d'aquesta vinyeta de Mafalda, la protagonista de Quino, els farem algunes preguntes:

• Per què creis que Mafalda li fa aquesta pregunta a la seva mamà?

- Creis que les labors de casa solament les han de fer les mamàs o les padrines, o sigui les dones?
- Per què?
- Com podríem ajudar la mamà de Mafalda a viure millor? Dibuixa la teva resposta

<http://www.flickr.com/photos/jesusd/>

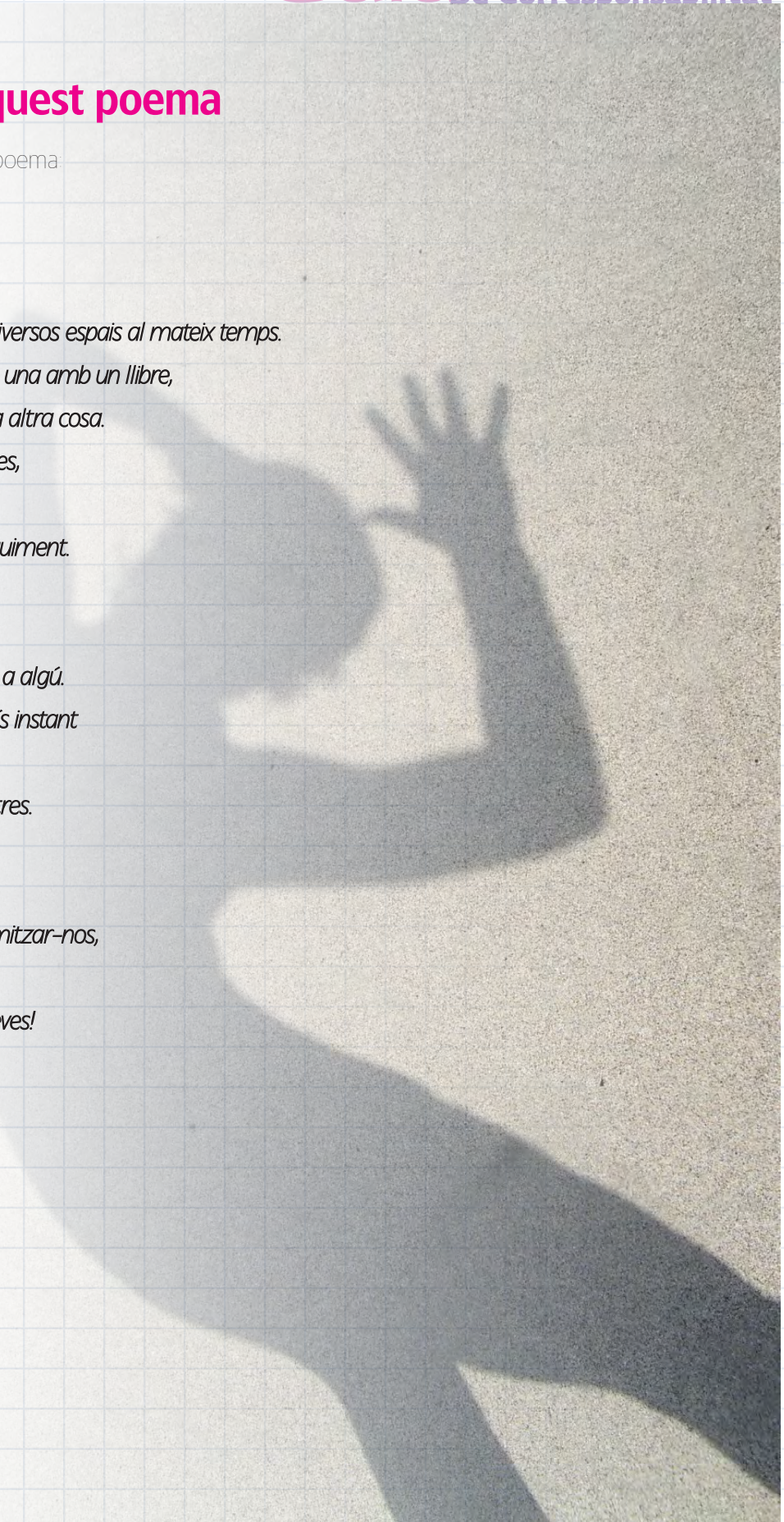

Comenta aquest poema

Llegeix i comenta aquest poema:

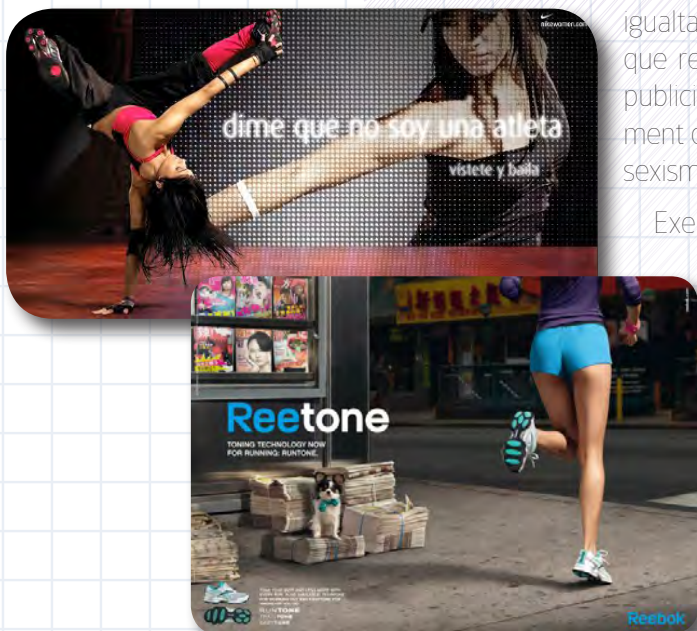
*Com serà, em deman,
no sentir incessantment
que una hauria d'ocupar diversos espais al mateix temps.
No pensar, mentre s'asseu una amb un llibre,
que hauria d'estar fent una altra cosa.
Assumir, com fan els homes,
la importància del temps
que dedicam al propi enriquiment.
Les dones
sovint sentim
que li estam robant temps a algú.
Que potser en aquest precís instant
se'ns requereix
i no es compta amb nosaltres.
Precisam
tot un entrenament
per no esborrar-nos, minimitzar-nos,
constantment.
Ah! Dones, companyes meves!
Quan ens convencerem
que va ser savi el gest
d'estendre-li a Adam
la poma?*

Gioconda Belli

Campanyes de publicitat

Cerca a youtube anuncis publicitaris que promoguin la igualtat de gènere. Compara espots de productes similars que reproduïxen els estereotips sexistes. Encara que la publicitat el que cerca és vendre, hem de valorar positivament que no perpetui els mecanismes de reproducció del sexisme, a més de promoure el consumisme.

Exemple: compara les campanyes de Nike i Reebok sobre sabatilles esportives i valora quina imatge de dona ofereix cadascuna d'elles.

Nike http://www.youtube.com/watch?v=_cbpfir-5eu

Reebok <http://www.youtube.com/watch?v=asmcOdhebb>

• Quin dels dos anuncis transmet que les dones són capaces del que ens proposam, també en aquells terrenys tradicionalment reservats als homes?

- Quin dels anuncis anima al fet que les dones practiquem esport a la recerca de força, energia, autoconfiança, resistència física...?
- En un dels anuncis apareix una dona amb sabatilles d'esport i passant l'aspiradora... creis que trobareu un anunci similar amb un protagonista home?
- Algun dels dos anuncis mereix l'adjectiu de sexista? Per què?
- Algun us sembla que promou la igualtat? Per què?

Cercau anuncis alternatius com els que proposam a continuació, que serveixin per exemplificar, com en el cas de les sabatilles esportives, que la publicitat té una enorme capacitat de promoure la igualtat entre homes i dones o de contribuir a mantenir el sexisme.

Creis que s'hauria de legislar sobre aquest tema, impeditint els anuncis clarament sexistes o deu ser la resposta social la que faci que desapareguin? Dóna arguments a favor i en contra d'ambdues possibilitats.

Anuncis proposats:

Campanya Puntomatic.

http://www.youtube.com/watch?v=d2z5se3_lxm

Campanya Mercator

Intenta esbrinar què és el que pretenen vendre amb aquest anunci abans d'arribar al text final (en anglès) que ens ho revela

Assegurances de cotxe a tot risc, "perquè la teva dona també l'usa"
<http://www.youtube.com/watch?v=aj5vwoarvuw&nr=1>

Aquest anunci sembla ser deliberadament sexista, cercant la "broma fàcil" per promoure la complicitat dels potencials clients masculins

- Cerca en la proposta d'activitats del 25 de Novembre de 2009 elaborades per l'Organització de Dones de l'STEI INTERSINDICAL l'activitat "Així també es forma l'imaginari social misogin" sobre el paper dels acudits en el manteniment del sexisme
- Et sembla acceptable que una companyia d'assegurances utilitzi aquests mètodes com a reclam?
- Creis que seria socialment acceptable si l'anunci fos clarament racista, encara que anàs "de broma"?
- Compara el missatge que transmet l'anunci amb les xifres reals que manegen les companyies

el refranyer i el repartiment de tasques

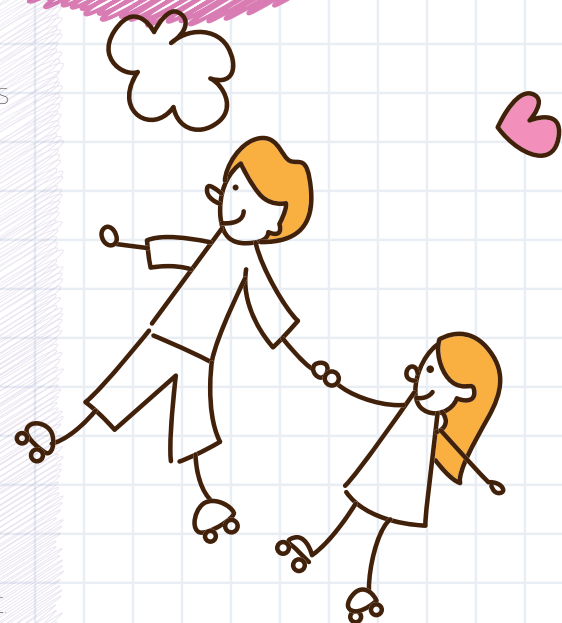
Com tothom sap, els refranys són sentències breus que ensenyen o aconsellen com actuar en el dia a dia. Així es transmeten idees que recullen de la saviesa popular basada en les experiències i els costums generalitzats. Però alguna vegada us heu preguntat com influeixen en la transmissió i perduració de l'atribució de tasques a dones i a homes, així com de la concepció moral i social que es deriva d'adequar-se o no a aquests cànons?

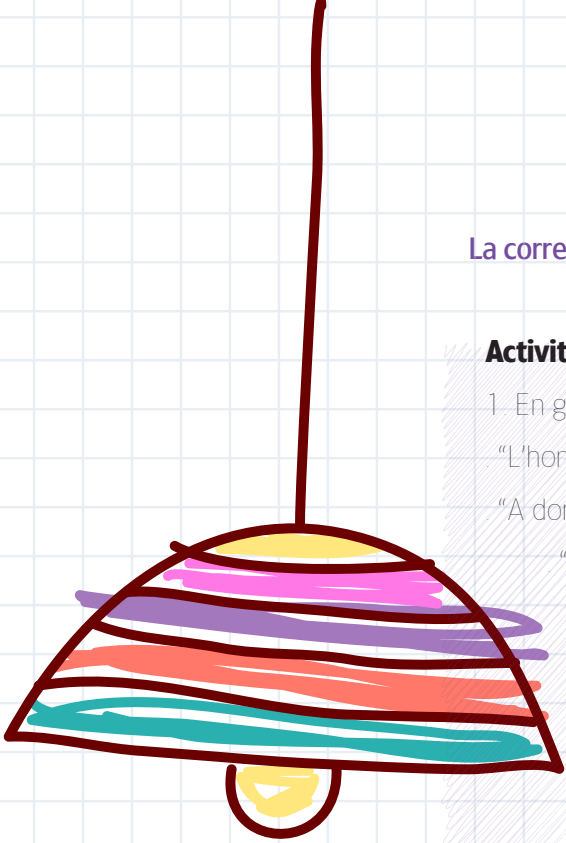
Farem un recorregut pel nostre refranyer analitzant com ha estat un dels instruments de difusió d'aquests rols, que atribueixen les responsabilitats familiars específicament a la dona, apartant a l'home de qualsevol implicació o col·laboració en les tasques de la llar o cura de persones a la casa. A continuació construirem un nou refranyer que sigui reflex de la societat igualitària i justa que volem transmetre i que al mateix temps contempli les necessitats actuals.

Per fer-ho treballarem en petit i gran grup en moments diferents

Objectius

- Prendre consciència del paper que el refranyer català ha tengut en l'atribució de rols socials i laborals tant per a la dona com per a l'home
- Desconstruir la tradició de repartiments de tasques mitjançant la creació d'un nou refranyer que transmeti la conveniència de la corresponsabilitat

Activitats:

1. En grups reduïts i paritaris llegiu aquests refranys:

“L'home a la plaça i la dona a la casa”

“A dona ben casada, el marit li basta”

“A la dona i a la burra, cada dia una surra”

“A la dona cerca-la prima i neta, que grassa i bruta ja s'hi torna”

“Val més home pecador que dona bona”

“A la dona i a la cabra, corda llarga”

“La muller sempre al marit, li tendrà ben net el lit”

“Quan el gall ha cantat, la gallina ha de callar”

2. Completeu la taula següent amb l'atribució de tasques que s'aprecien en els refranys, i extraieu característiques personals que se'n deriven. Podeu seguir l'exemple de la taula:

TASCA	DONA	HOME	Característiques DONA	Característiques HOME
Vendre o passejar per plaça	NO	SI		Important Responsible Autoritat
Fer feines a casa	SI	NO	Dòcil Conformista	

3. Debatreu en gran grup, les conclusions extretes.

4. Cercareu altres refranys en el vostre entorn, demanant a padrines i padrins, pare i mare, i elaborareu una llista de refranys que continuïn aquesta línia.

5. Finalment, creau refranys ocurrents que defensin la corresponsabilitat en la llar, com per exemple “Si tu planxes i jo rent, acabat en un moment”. Amb aquest elaborareu un gran mural que penjareu a classe.

P

roposta d'activitats per a desenvolupar a casa amb la família

Si en l'àmbit públic els rols i estereotips de gènere són la causa de la discriminació de les dones, és en la família on es forma la personalitat. Per això, cal educar en igualtat i en el respecte a la diversitat. Ensenyar a totes les persones integrants de la unitat familiar que les diferències entre els sexes mai no han de ser motiu per desvalorar ni assignar tasques a un o un altre.

El treball domèstic i la cura de les persones són la base de l'estat de benestar i el seu origen està en la família. I això és així amb independència del model d'aquesta.

La incorporació progressiva de la dona al món laboral no ha portat aparellada la de l'home al treball domèstic i de cura dels necessitats. Això ha comportat que les dones portin una càrrega massa pesada sobre la seva esquena.

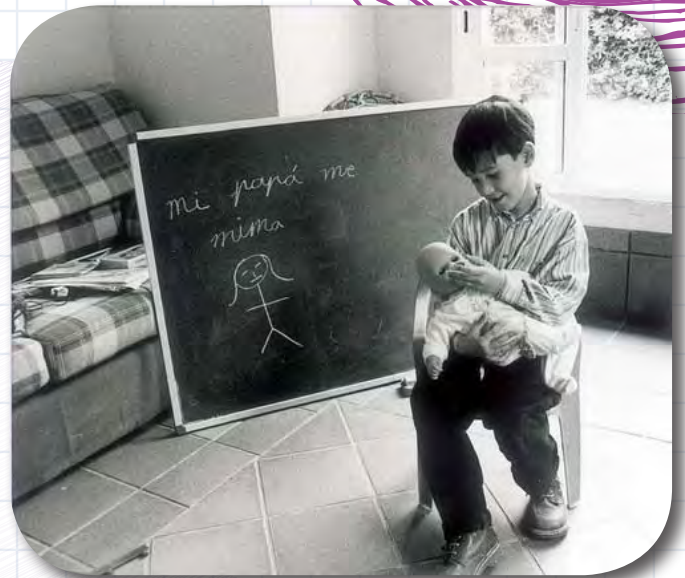
Finalment, en aquest desequilibri tampoc no podem obviar les padrines i padrins, que amb el seu treball sostenen les famílies.

Família o famílies? Diverses, iguals.

A partir dels diferents models de família segons l'orientació sexual o el nombre de persones que la componen, parlarem de progenitora o progenitor. Amb independència de quin sigui el model de família, poques vegades hi ha un repartiment equitatiu del treball domèstic i de cura de les persones. Aprendre a ser corresponsables des de la família és tasca de totes les persones que la formen.

Diferents models, els mateixos rols.

Sempre se'ns ha dit que els nadons s'identifiquen més amb la seva mare i posteriorment —a mesura que van creixent— amb el pare o la mare, segons sigui nin o nina. Però avui sabem que si és el pare el que s'encarrega de la criança, serà amb ell amb qui s'identifiqui més. Nines i nins aprendran a la família els rols de gènere, perquè copien els diferents comportaments de les persones que la formen.

"Mi papá me mimó. Autor: Adrián Fatou Valenzuela. II certamen fotogràfic "Homes en procés de canvi. Programa Homes per la igualtat". Delegación de Igualdad y Salud. Ayuntamiento de Jerez

Activitats (progenitores i progenitors)

• Analitzar el comportament que tenim davant les nostres filles i fills i si establim diferències de tracte en funció del sexe. Quins rols els assignam? Què els demanem que facin i què esperam d'elles i d'ells?

Exemple: Que es faci el llit, que tregui al ca a passejar, que cuidi del seu germà o germana menor, que estudiï, etc. Que sigui dòcil, que tenguí caràcter, etc.

FILLES	FILLS

• Estudiar els jocs de les nostres filles i fills i mirar si creen diferències segons els rols de gènere. Les establim a l'hora de comprar-los joguines o explicar-los contes?

<http://www.flickr.com/photos/blake/>

Exemple: Jugar amb pepes, a cuinetes, amb espases o pistoles, a la pilota, etc. Explicant contes o veient pel·lícules: Disney, Marvel, DC Còmics, etc.

FILLES	FILLS

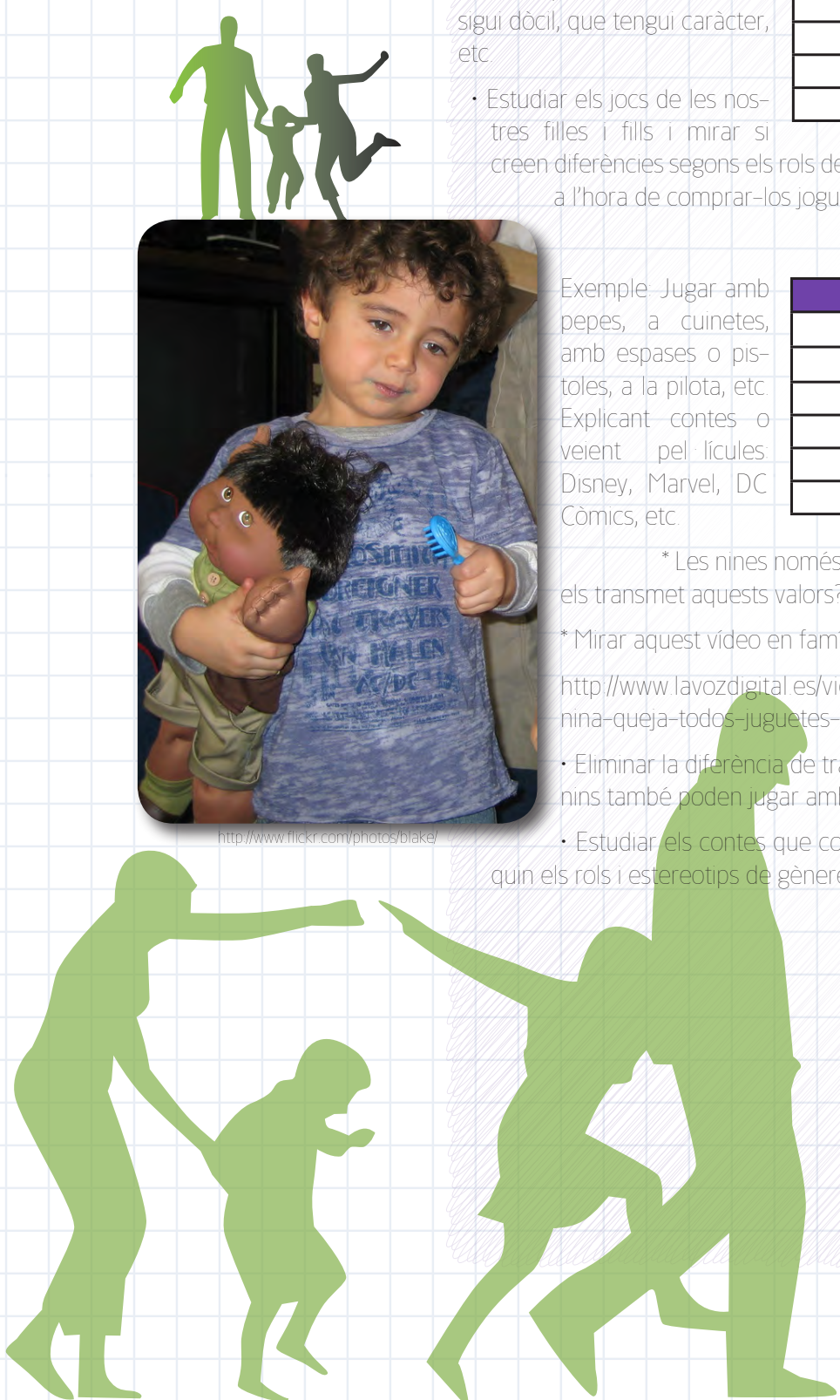
* Les nines només volen ser princeses i els nins herois? Qui els transmet aquests valors?

* Mirar aquest vídeo en família pot aclarir algunes coses:

<http://www.lavozdigital.es/videos/ocio/sociedad/2019131365001-nina-queja-todos-juguete-sean-rosa.html>

• Eliminar la diferència de tracte en funció del sexe i ensenyar que els nins també poden jugar amb pepes o les nines jugar a futbol.

• Estudiar els contes que compram i ensenyam i fugir dels que marquen els rols i estereotips de gènere.

Tasques domèstiques i de cura. Gestió de temps i persones que les realitzen

En el treball domèstic i de cura trobam, a més de diferències en el repartiment i usos del temps, diferent concepció entre les tasques assignades a un i un altre sexe. Se'ns diu que les dones estam més preparades per a la cura (criança, educació, persones dependents), per cuinar o rentar. En general amb aquelles tasques de l'interior de la llar. Sense límit de jornada i de compliment obligat.

No obstant això, les tasques de "fora" de la llar com dur el cotxe al taller, dur les filles o fills al col·legi, tirar el fems, solen ser les que assumeixen els homes per "ajudar" a casa. Externes a la llar i voluntàries.

En aquest vídeo de l'Institut de la Dona ho deixa ben clar:

<http://www.youtube.com/watch?v=Idiledhepuo>

ESTÀ CLAR: SAPS NETEJAR. PER QUÈ NO HO FAS A CASA?, Institut de la Dona

La dona treballadora ho és per partida doble: al món laboral i a la llar. Però mentre al món laboral el temps de treball és computable i subjecte a un horari, en el treball domèstic i de cura de les persones no existeix ni jornada laboral, ni horaris. És un temps que està supeditat a les demandes de les diferents persones que componen el nucli familiar. Un treball de jornada il·limitada i que en la majoria dels casos és invisible, perquè mentre tot funciona bé no ens demanam qui és la persona responsable que l'ha duit a terme. Per tant, el primer és posar sobre la taula totes aquelles tasques que dia a dia es realitzen a la llar, quant temps duu realitzar-les i qui les fa.

Portada del núm. 24 (2009) de la revista de l'Associació Cultural Universitària "Ubi Sunt?"
<http://revistaubisunt.blogspot.com.es>

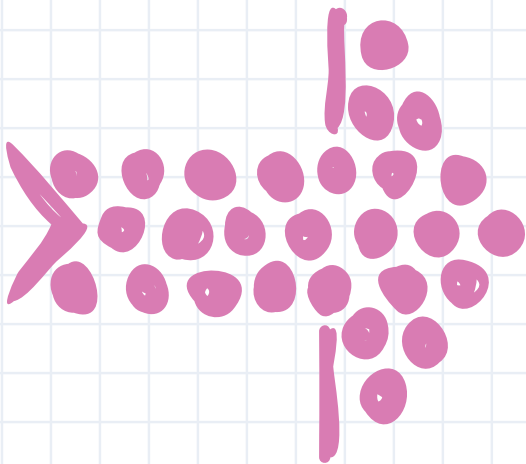
Hombres en procés de canvi. Programa Homes per la igualtat. Delegació de Igualtat i Salut. Ayuntamiento de Jerez

Activitats (progenitores i progenitors)

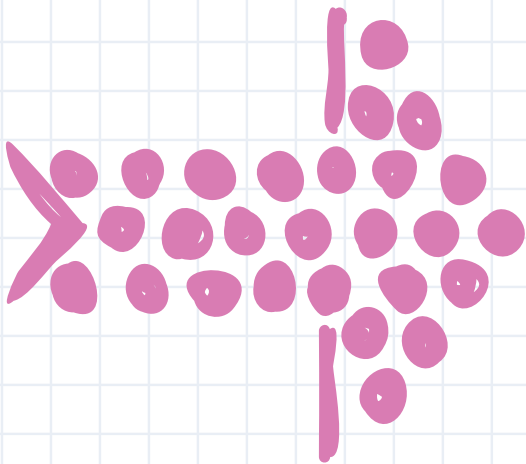
- Analitzarem les tasques diàries i setmanals que es realitzen a casa, qui les fa i quant temps comporten. Apuntarem el temps lliure i de descans. Hi ha diferències en el repartiment de les tasques i temps?

Diàries (exemple: cuinar: 2 hores, atenció nadó: 4 hores, planxar: 1 hora, ajudar en els deures a filles o fills: 3 hores, gimnàs, dormir, etc.)

	PROGENITOR 1		PROGENITORA 2	
TASQUES DIÀRIES		temps		temps
Còmput en temps:		Còmput en temps:		

Setmanals (exemple: consultes mèdiques: 3 hores, taller: 2 hores, cinema, compres, subministraments: 4 hores, etc.)

	PROGENITOR 1		PROGENITORA 2	
TASQUES SETMANALS		temps		temps
Còmput en temps:		Còmput en temps:		

- Observarem els resultats i analitzarem si el repartiment de tasques és equitatiu, així com el del temps lliure i de descans.
- Valorarem les tasques segons la importància que els atorgam i el temps que se'ls dedica.
- Replantejarem l'organització del treball per a un repartiment més just.

Ensenyant a ser corresponsables

Una família que tengui filles o fills ha de transmetre'ls la necessitat de ser corresponsables. Els treballs domèstics i de cura corresponen a totes les persones del nucli familiar. És fonamental incorporar-les a tots i totes en el repartiment, sense distinció de sexe.

Fa anys en una família en la qual hi havia filles i fills, era habitual que elles s'encarregassin d'ajudar la mare, mentre ells s'anaven a jugar amb els amics. Avui dia, les nines s'han cansat i ja no col·laboren en res o gairebé gens en el treball a casa. Així les mares realitzen cada vegada més i més treball. Per tant, el que cal fer és exigir-los a ells i elles que participin de les tasques.

Assumir responsabilitats és necessari en el procés de maduresa de les persones, però a més, un repartiment equitatiu del treball entre totes les persones que integren la unitat familiar, repercutirà positivament en la salut física i en les relacions entre elles.

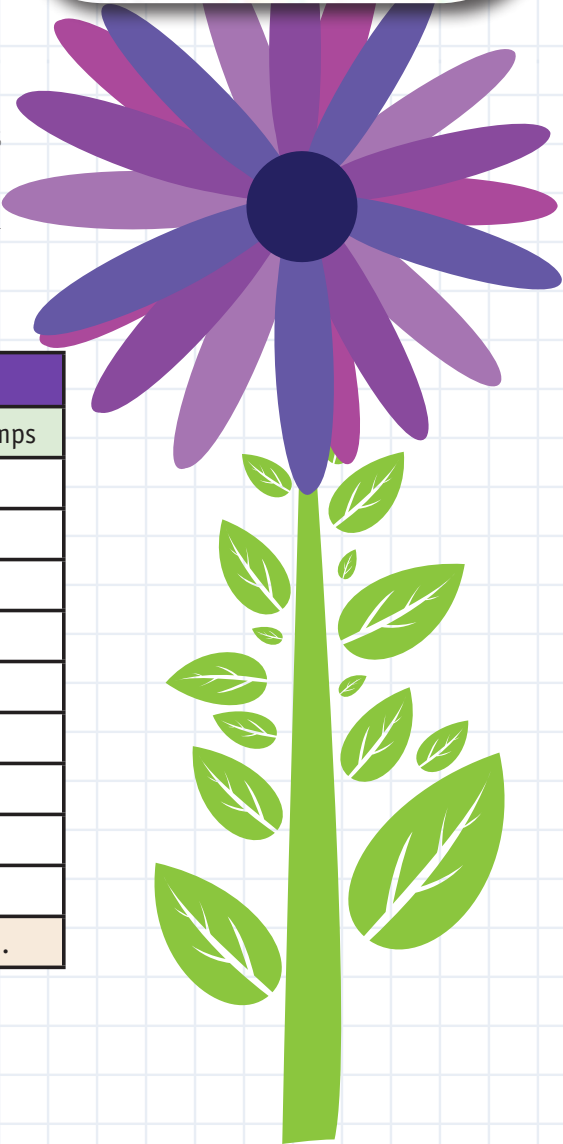
Activitats (filles i fills)

- Analitzaran les tasques diàries que realitzen a casa, qui les fa i quant temps comporta. Hi ha diferències en el repartiment de les tasques de nines i nins?

Exemple: Fer el llit, cuidar menors, posar la taula, comprar, estendre la roba, recollir el bany, etc.

	FILL		FILLA	
		temps		temps
TASQUES DIÀRIES				
	Còmput en temps:		Còmput en temps:	

- A partir de la taula, farem una redistribució de tasques i un repartiment equitatiu. Establirem la rotació d'aquestes: fregar, tirar les deixalles, passejar al ca, etc., i tasques en equip: cuinar, cuidar del nadó, comprar, etc.

Ensenyar les nostres filles i fills a ser independents vol dir

- Les nines no estan obligades a ser cuidadores.
- Els nins també ploreu.
- Les nines poden penjar un quadre o fer bricolatge.
- Els nins poden cuinar o cuidar la seva germaneta.
- Iguals capacitats en unes i uns altres.

Ensenyar-los a ser corresponsables vol dir:

- Els treballs domèstics i la cura de les persones és una responsabilitat de totes les persones de la família. Cadascuna ha de contribuir en relació a les seves possibilitats.
- No es tracta d'ajudar a mamà, es tracta de ser corresponsables.
- El temps d'oci i descans ha de ser el mateix per a totes i per a tots.
- Un repartiment equitatiu de les tasques comporta més felicitat a la família.

Per veure en família amb les nines o nins més petits

UNA FAMILIA MUY NORMAL, Conte POR TU IGUALDAD

http://www.portuigualdad.info/cuentos_portu_igualdad-es/cuento_portu_igualdad_una_familia_muy_normal-es

què hi ha de les persones majors?

No podríem acabar aquest capítol sense parlar del treball invisible, però tan important de les padrines i padrins A les famílies. Habitualment les padrines compren, netegen, cuinen, escolten, ajuden les nostres filles i fills. Els padrins van al col·legi o al parc amb elles o ells. En molts casos substitueixen les guarderies que no es poden pagar. Actualment la crisi ha fet que moltes famílies tornin a la llar de les padrines o padrins i en molts casos, viure de les seves pensions, gaudint de la seva cura i atenció.

Les persones majors han tengut una educació diferent i és difícil que puguin canviar actituds. La padrina continuarà essent l'encarregada de fer el menjar o netejar i el padrí de menar l'infant al parc. Però el que sí que podem fer és ensenyar les nostres filles i fills a respectar-los i a estimar-los, a ser corresponsables i descarregar-los de les tasques que puguin. Les nostres padrines i padrins ens cuiden i en un futur serem nosaltres els qui els cuidem.

Activitats (filles i fills)

- Repassarem les tasques que realitzen el padrí i la padrina a casa i pensarem quines d'aquestes podríem assumir per llevar-los feina.

PADRÍ	PADRINA

Exemple: Fer el menjar, recollir els nêts i nêtes de l'escola, cosir la roba, cuidar de la moixa o del ca, rentar la roba, llevar la pols, etc.

- Som capaços de llevar-los treball i donar-los l'afecte i l'atenció que es mereixen?
- Si hi ha majors dependents a casa, qui cuida d'elles o d'ells? No es tracta d'ajudar a qui ho fa: cal ser corresponsable de la cura.

Foto: Encarnación Funes Ordóñez

Foto: Mª Dolores Quintana Rodríguez

P

roposta d'activitats per a desenvolupar en el centre educatiu

Amb les activitats que plantejam es pretén implicar tota la comunitat educativa, per això es treballarà conjuntament amb l'AMPA del centre i amb altres famílies, no està de més que es proposin “Escoles de pares i mares” amb la finalitat de celebrar xerrades i taules rodones en el centre amb persones expertes en la temàtica.

Iniciarem el treball amb una petita enquesta (Annex 1) tant per a les famílies com per al professorat, serà anònima i voluntària. Els resultats serviràn com a avaluació de diagnòstic per a començar el procés i com a avaluació final del treball realitzat en el centre, perquè aquesta es repetirà i els seus resultats se sotmetran a una comparativa en relació als de la primera, havent de publicar-se en el tauler d'anuncis del mateix centre educatiu.

Aquestes activitats que impliquen la comunitat educativa en general poden ser realitzades tant en centres d'ensenyament primari com a secundària.

És convenient seqüenciar les activitats en trimestres perquè el tema de sensibilització i conscienciació segueixi un procés efectiu.

El nostre logotip i mascota

Primer trimestre:

Des del centre, com a activitat extraescolar, es convocarà un concurs en el qual participarà l'alumnat, per triar la mascota i el logotip de corresponsabilitat. El dibuix triat serà el que s'empri com a símbol per a identificar totes aquelles persones que s'impliquin en el treball de corresponsabilitat, així com per visualitzar el centre com a lloc on s'educa en igualtat. El concurs acabarà al desembre, amb la finalitat que el distintiu aparegui en el centre al llarg de tot el curs.

D'altra banda –amb la resta de la comunitat educativa– mensualment es treballarà un tema, i se cercarà la col·laboració de persones expertes en el tema a treballar.

OCTUBRE: Definició i debat sobre termes necessaris per entendre i treballar la corresponsabilitat.

NOVEMBRE: Corresponsabilitat en les tasques domèstiques. Per a això comptam amb l'enquesta (Annex I), aquesta es repartirà entre les persones de l'AMPA i amb la resta de famílies en el mes anterior, amb la finalitat de tenir els resultats de diagnòstic ja en aquest moment i iniciar el debat.

DESEMBRE: Les joguines “Publicitat i ús sexista de les mateixes”. Com convertir-los en eines coeducatives i de corresponsabilitat. Començar la sessió amb la projecció de diversos anuncis sobre aquest tema:

Acció antisexista: <https://www.youtube.com/watch?v=lbk5qkvbuti>

Uns altres: https://www.youtube.com/watch?v=_txo3qtixu

Apliquem el après

Segon trimestre:

Amb totes aquelles famílies i el professorat que s'han implicat en el curs de corresponsabilitat, es durà a terme la pràctica. Quinzenalment es treballarà una tasca.

En primer lloc es presentarà a les famílies i al professorat cadascuna de

les tasques a realitzar per part de la persona responsable d'igualtat. Cada tasca portarà una explicació tant del que s'ha de realitzar a casa com del que s'ha de realitzar a l'aula, així com una sèrie d'activitats i la conclusió de les tasques realitzades (complicacions trobades, resultats obtinguts, millores aconseguides...)

Tasca 1: "El llenguatge sexista" conscienciació de termes i expressions, diferents significats de determinades paraules en femení i masculí.

Tasca 2: "Els contes tradicionals, les cançons i la publicitat" anàlisi, dels rols assignats en aquests.

Tasca 3: "El treball en l'àmbit domèstic enfront del de l'àmbit públic"

Tasca 4: "A què dedic el meu temps" anàlisi de l'ús del temps dels diferents membres de la família.

Tasca 5: "Les dones a la història." descobriment de dones importants i les seves aportacions a la societat.

Tasca 6: "Les dones al món": Anàlisi de la forma de vida de les dones en diferents països del món.

Aquesta és la meva experiència

Tercer trimestre:

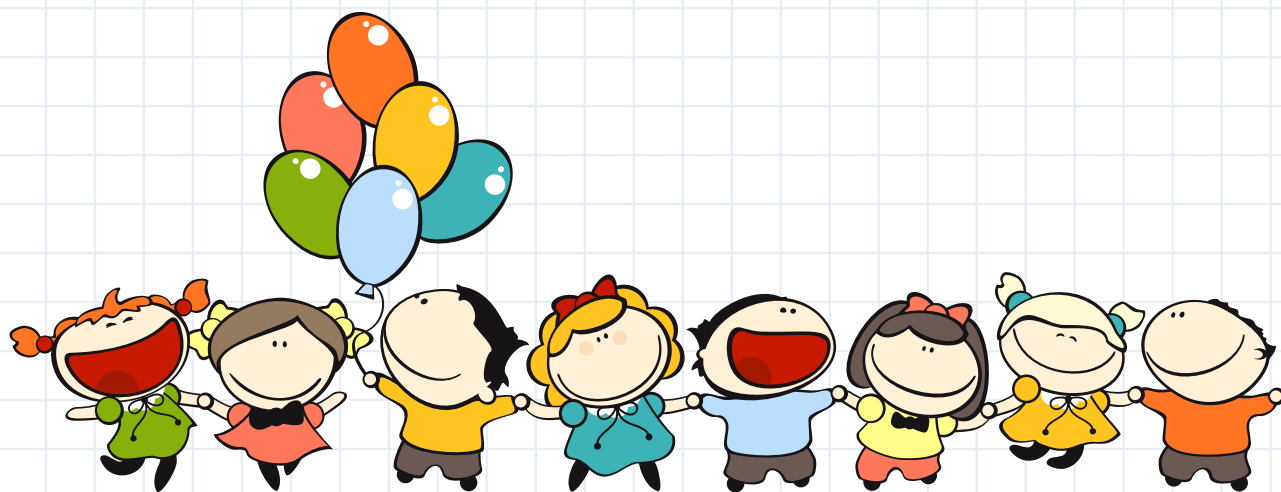
Entre tota la comunitat educativa implicada en el projecte de corresponsabilitat, elaborarem un vídeo explicant les experiències que s'han viscut, tant en l'àmbit familiar com en l'escolar.

Es farà una exposició amb els treballs realitzats per l'alumnat.

ACTIVITATS PER ETAPES:

A totes les etapes visualitzarem diàriament les dones donant una dada sobre alguna d'elles que hagi ocorregut aquest dia, cercant informació sobre la protagonista del dia. (podem trobar aquesta informació a l'Almanac didàctic de l'Organització de Dones de l'STEI Intersindical 2012, 2013 i 2014).

Es treballaran els mateixos temes amb l'alumnat i amb les famílies, participant cooperativament en l'elaboració del lema, logotip i mascota de corresponsabilitat.

A INFANTIL:

Encara que en les primeres etapes de la vida és més fàcil que es normalitzin i interioritzin determinades actituds, hem de ser realistes quant a la labor docent en aquesta etapa, per la qual cosa proposam que el treball es realitzi de forma mensual. De tal forma que cada mes es triï un conte tradicional que es llegirà per part del mestre o mestra, relacionat amb les tasques domèstiques. Després de la lectura, se'ls explicarà que aquesta situació és injusta per demanar-los que dibuixin una escena del conte canviant el paper.

Contes proposats:

"La rateta que escombrava l'escaleta" (S'insistirà críticament en el paper de les dones per aconseguir casar-se, i com ella sempre està cuidant de la llar)

"La ardilla hacendosa" (Es destacarà críticament l'exaltació de les virtuts femenines basades en la realització callada i resignada de les labors de la llar)

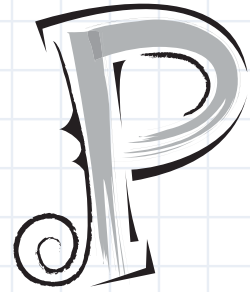
"Ventafocs" (Es posarà l'accent en el seu paper de cuidadora de la llar després de quedar vidu el seu pare i mereixedora per això del príncep)

"Blancaneus" (Es reiterarà l'estereotip de nina condemnada a les maldats d'una segona esposa perquè el pare vidu no podia fer-se càrrec d'ella)

"Caputxeta vermella" (Es recalcarà la tasca de la nina com a cuidadora d'una àvia malalta i com a responsable per la seva desobediència de la vida d'ambdues, així com del paper salvador de l'home en el conte)

"Peter Pan" (Se subratllarà la consideració minimitzada i mitificada de la immaduresa dels homes així amb la consegüent caracterització d'esperit aventurer i arriscat enfront de la imatge assenyada i conformista amb les circumstàncies, de la dona)

"La princesa i el pèsol" (Se significarà la imatge de la nina capritxosa, malcriada que no realitza les tasques de la llar)

A PRIMÀRIA

Primer cicle de primària, La tasca consistirà a dramatitzar un conte en el qual es treballi la corresponsabilitat, (per exemple: "Como la lía la familia García", "Las aventuras de Rocío i Toni"). L'objectiu és fer una representació a final de curs, per això ha de ser un treball continuat al llarg dels mesos en el qual s'implicarà el professorat que així ho vulgui.

En el **primer trimestre** es durà a terme una lectura explicativa del conte o contes per part de l'alumnat a fi d'entendre el missatge principal.

En el **segon trimestre** es realitzarà el repartiment de papers, tant per actuar com per a la realització de vestits, escenari, etc., procurant que aquest repartiment es faci sobre la base de la corresponsabilitat, és a dir, que no siguin les nines les que pintin o cusin i els nins els qui facin els treballs de muntatge, maquetació etc.

El **tercer trimestre** es dedicarà a l'assaig i representació del conte.

Segon i tercer cicle de primària, La tasca consistirà a elaborar cartells gegants sobre dones a la història i les seves aportacions a la humanitat. L'objectiu és desvincular-les de les tasques de la llar; el mural ha d'anar dirigit a conscienciar que les dones al llarg de la història han ocupat altres llocs dins de l'esfera pública.

A SECUNDÀRIA

La tasca consistirà a fer un "power point" o un vídeo sobre corresponsabilitat que presentaran a la resta de companys y companyes.

Durant el primer trimestre: Labor de sensibilització.

– **Octubre**, Parlarem sobre el que significa corresponsabilitat i farem un mural entre tot l'alumnat que penjarem a l'aula amb el decàleg de bones pràctiques de corresponsabilitat.

– **Novembre**, Fomentarem el treball cooperatiu dins l'àmbit familiar fent-los veure que aquelles persones que col·laboren en el repartiment de tasques, viuen en un ambient més feliç i enriquidor. Per a això, al llarg del mes, cada setmana, l'alumnat triarà una tasca a realitzar a la seva casa per a ajudar la seva família (en funció de l'edat). Es treballarà el dia internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones, 25 de novembre, amb les activitats que elabora l'STEI Intersindical, posant l'accent en el fet que aquesta violència és punta de l'iceberg que suposa la relegació de les dones als rols de submissió i acceptació d'una situació d'injusta desigualtat.

– **Desembre**, Aprofitant l'època dels catàlegs de joguetes, treballarem principalment l'anàlisi i estudi de la presència del sexisme a la publicitat que es fa sobre el seu ús i mantindrem una actitud no sexista a l'hora de triar jocs o joguetes.

Cercarem joguetes que no tinguin característiques sexistes o de repartiment de rols i animarem l'alumnat a triar aquest tipus de jocs.

En el segon trimestre,

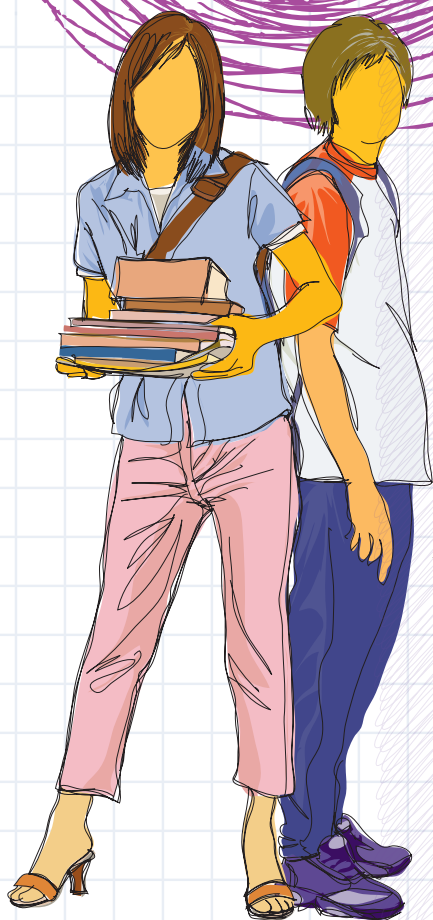
– Amb la idea prèvia d'elaborar un power point o vídeo, es procedeix a agrupar a l'alumnat anant amb compte que aquests grups siguin mixts i paritaris.

– Al llarg del trimestre i comptant amb les activitats que s'han proposat a les famílies, reforçam la idea que es pretén transmetre amb el power point o el vídeo.

– S'iniciaran els treballs encomanats per a la conclusió del projecte i es presentarà al professorat implicat en el pla.

En el tercer trimestre,

– Conclourem amb l'exposició escalonada de cadascun dels treballs realitzats per l'alumnat, de tal forma que es pugui fer una crítica constructiva del treball elaborat i triar entre tota la comunitat, el més significatiu per poder accedir, si escau, a algun concurs sobre el tema.

Bibliografía i Recursos

- http://www.educastur.es/media/publicaciones/apoyo/innovacion/diccionario_coeducativo.pdf
- <https://www.educacion.es/intercambia/portada.do> <http://www.juntadeandalucia.es/institutodelamujer/>
- <http://www.juntadeandalucia.es/averroes/impe/web/contenido?pag=/contenidos/B/InnovacionEInvestigacion/>
- http://www.institutomujer.jccm.es/fileadmin/user_upload/PUBLICACIONES/Razones_igualdad/razones_para_la_igualdad_1_.pdf
- <http://www.all-together.org>
- <http://www.ciudaddemujeres.com/vocabulario/>
- <http://www.hombresigualdad.com/>
- <http://www.sendotu.org>
- http://cedoc.inmujeres.gob.mx/documentos_download/100122.pdf
- <http://www.ahige.org/>
- <http://www.nodo50.org/trasversales/ptemas.php3?listatema=230&enviar=Ver+tema>
- <http://www.emakunde.euskadi.net>
- http://www.portuigualdad.info/cuentos_portu_igualdad-es/cuento_portu_igualdad_una_familia_muy_normal-es
- <http://www.youtube.com/watch?v=LdlleDHePUo>
- <http://www.lavozdigital.es/videos/ocio/sociedad/2019131365001-nina-queja-todos-juguetes-sean-rosa.html>
- <http://www.youtube.com/watch?v=aj5vwoaRviw&NR=1>
- http://www.youtube.com/watch?v=_cBpFir-5eU <http://www.youtube.com/watch?v=ASmCODheBbs>
- http://www.youtube.com/watch?v=D2Z5Se3_lxM
- BONINO, Luis "Micromachismos". Bruselas, City & Shelter, 1998 (Euro PRO-Fem)
- DEBÓN, Neus, ACUÑA, Tania. De par... en par. Madrid, Instituto de la Mujer, 2006
- GREGORIO GIL, Carmen, et al.: Apañándonos. Paradojas de la conciliación Instituto de Estudios de la Mujer, Universidad de Granada. 2009).
- PAZOS, María. Los mal llamados derechos de las mujeres en crisis. Revista Transversales nº 15. 2009
- TORRES RAMÍREZ, Isabel de. En torno al refranero. La mujer en la sabiduría del pueblo. En Crítica y ficción literaria. mujeres contemporáneas españolas. Granada: Universidad de Granada, 1989, p. 105-130.
- VVAA. Igualdad un trabajo en equipo. Material de corresponsabilidad para el alumnado. María del Carmen Cerdón Cañero coord. Edita Instituto Andaluz de la Mujer. 2010
- Aménagement du temps de travail. FDE Femmes d'Europe. Institut Universitaire Européen - Archives historiques de l'Union européenne, 1994-2006. Florence. 2006

Recursos estadístics

- DEFENTSORIA. OBSERVATORIO DE IGUALDAD DE TRATO. Área 3. Conciliación y Corresponsabilidad (2008)
- Mujeres en cifras. Instituto de la Mujer. <http://www.inmujer.gob.es/estadisticas/consulta.do?area=6>

ANNEX I

ENQUESTA PER A LES FAMÍLIES

A CA MEVA	PARE	MARE	AMBDÓS
Preparar el berenar			
Preparar el menjar			
Escarar els plats o preparar el rentavaixelles			
Anar a comprar			
Fer la llista de la compra			
Organitzar el menú diari			
Fer les gestions bancàries			
Netejar els vidres			
Netejar els banys			
Recollir roba després de la dutxa			
Llevar la pols			
Fer els llits			
Posar la rentadora			
Estendre la roba			
Planxar la roba			
Ordenar roba d'armaris			
Anar a comprar roba per als infants			
Decidir les compres relacionades amb el vestuari de la família o decoració de la casa			
Parlar amb el professorat dels fills i filles			
Revisar les tasques escolars dels infants			
Fer arranjaments de roba			
Fer arranjaments de manteniment de la casa (lampisteria, electricitat, etc.)			
Dur els infants a les activitats extraescolars			
Organitzar vacances			
Mantenir els automòbils "a punt"			
Cuidar les plantes de la casa			
Cuidar els animals de la casa			
Decidir fer una neteja a fons			
Acompanyar a persones majors al metge			
Atendre tasques domèstiques de padrins o padrines dependents			
Higiene de persones majors dependents			
Preocupar-se que cada persona tengui el que li agrada			
Organitzar el temps d'oci de la família (anar al cine, a veure un partit de futbol, un musical)			

ENQUESTA PER AL PROFESSORAT

A CA MEVA	SI	NO	A VEGADES
Qüestiona els rols assignats per sexes			
Reconeix que el sexisme es manifesta			
Analitza els llibres de text i el sexisme implícit			
Fonamenta la seva tasca en l'educació en valors: igualtat, tolerància...			
Para esment en el llenguatge no sexista			
Evita estereotips sexistes a l'aula			
Evita estereotips sexistes al pati			
Afavoreix la participació per igual de nines i nins			
Utilitza materials educatius on es té en compte la igualtat de gènere			
Explicita a l'aula el rebuig a la violència de gènere			
Visibilitza les dones en tots els àmbits: educatiu, social, cultural...			
Afavoreix l'ús de jocs i rols no sexistes			

MINISTERIO
DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES
E IGUALDAD

SECRETARÍA
DE ESTADO DE SERVICIOS SOCIALES
E IGUALDAD
DIRECCIÓN GENERAL
PARA LA IGUALDAD
DE OPORTUNIDADES
INSTITUTO DE LA MUJER

STES-INTERSINDICAL
Organización de Mujeres